

2009 kovo 16

ISSN 1392-6098

Nr. 5 / 317

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI ŽINIA 2009 M. PASAULINĖS JAUNIMO DIENOS PROGA	2
---	---

Popiežiaus katechezės

KATECHEZĖ APIE JONĄ KLIMAKĄ	4
KATECHEZĖ APIE ŠV. BEDĄ GARBINGĄJĮ	6

Bažnyčia Lietuvoje

Šv. Kazimiero minėjimai	8
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas	11
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	13
Evangelizacinė šventė Kauno Švč. Sakramento koplyčioje	14
Pristatyta knyga apie Šventojo Sosto ambasadorių Kazį Lozoraitį	15

Homilijos

„ATĖJO VALANDA“ V gavėnios sekmadienis (B)	17
KENČIANTIS TARNAS Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienis (B)	18

Ganytojų žodis

Benediktas XVI MOKSLAS IR TIKĖJIMAS VIENAS KITAM NEPRIEŠTARAUJA	19
Kardinolas Christoph Schönborn POPIEŽIUS BENEDIKTAS XVI APIE „SUKŪRIMĄ IR EVOLIUCIJĄ“	20

Bažnyčia pasaulyje

Benediktas XVI vadovavo Pelenų trečiadienio liturgijai	23
Islamo žiniasklaida tyli apie tarpreliginį dialogą	23
Ekonominė krizė ir popiežiaus enciklika	24
Tradicionalistų vyskupo atsiprašymas nepakankamas	24

Papilio g. 5
44275 Kaunas, Lietuva
Telefonai: (37) 32 38 53, 32 27 58
Telefaksas (37) 32 38 53
El. paštas lkbic@lcn.lt
www.baznycioszinios.lt

Benediktas XVI

Žinia 2009 m. Pasaulinės jaunimo dienos proga

„Pasitikime gyvuoju Dievu“ (1 Tim 4, 10)

Brangūs bičiuliai!

Artimiausią Verbų sekmadienį vyskupijos lygmeniu švęsime Pasaulinę jaunimo dieną. Rengiantis šiam kasmetiniam įvykiui, su dideliu dėkingumu Viešpačiui prisimenu susitikimą Sidnėjuje praėjusių metų liepą: tai buvo neužmirštas susitikimas, per kurį Šventoji Dvasia atnaujino iš viso pasaulio atvykusių nesuskaičiuojamų jaunuolių gyvenimą. Šventinis džiaugsmas ir dvasinis entuziazmas, patirtas per šias kelias dienas, iškalbingai liudijo Kristaus Dvasios artumą. Dabar keliaujame į 2011 m. Madride vyksiantį tarptautinį susirinkimą, kurio tema bus apaštalo Pauliaus žodžiai: „Iššakniję ir pasistatydinę ant Kristaus, tvirti tikėjimu“ (plg. Kol 2, 7). Į pasaulinį jaunimo susitikimą kartu ženkime pasirengimo keliu, 2009 m. apmąstydami šv. Pauliaus pasakymą: „Pasitikime gyvuoju Dievu“ (1 Tim 4, 10), o 2010 m. – turtingo jaunuolio klausimą Jėzui: „Gerasis Mokytojau, ką turėčiau daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą“ (Mk 10, 17).

Jaunystė – vilties metas

Sidnėjuje savo dėmesį buvome sutelkę į tai, ką Šventoji Dvasia sako tikintiesiems šiandien, pirmiausia jums, brangūs jaunuoliai. Per baigiamąsias šv. Mišias raginau, kad leistumėte Jai ugdyti jus dieviškosios meilės šaukliais, gebančiais visai žmonijai statydinti viltingą ateitį. Vilties klausimas išties yra esminis žmogaus gyvenimui ir mūsų kaip krikščionių misijai, pirmiausia šiais laikais. Visi jaučiame vilties poreikį, ne bet kokios, bet, kaip pabrėžiau savo enciklikoje *Spe salvi*, tvirtos ir patikimos vilties. Jaunystė yra ypatingas vilties metas, nes į ateitį žvelgia su įvairiais lūkesčiais. Kai esame jauni, puoselėjame idealus, svajones ir planus; jaunystė – tai metas, kai subręsta visam gyvenimui esmingi apsisprendimai. Galbūt todėl būtent šiuo gyvenimo laikotarpiu nenumaldomai kyla pamatiniai klausimai: kodėl esu žemėje? Kokia gyvenimo prasmė? Koks bus mano gyvenimas? Taip pat: kaip pasiekti laimę? Kodėl egzistuoja kančia, liga ir mirtis? Kas laukia po mirties? Tokie klausimai tampa primygtiniai, kai susiduriama su, regis, neįveikiamomis kliūtimis – studijų sunkumais, nedarbu, nesupratingumu šeimoje, sušlubavus draugystei ar poros santarvei, liga ar neįgalumu, reikiamų išteklių stygiumi dėl dabartinės ekonominės ir socialinės krizės. Tada sa-

vęs klausiamo: kur galėčiau gauti ir kaip galėčiau savo širdyje gyvą išlaikyti vilties liepsną?

Ieškant „didelės vilties“

Patyrimas rodo, jog žmogaus dvasios be perstojo ieškoimai vilčiai laiduoti asmeninių savybių ir materialinių gėrybių neužtenka. Enciklikoje *Spe salvi* rašiau, jog vien politika, mokslas, technika, ekonomika ir visi kiti materialiniai ištekliai negali pasiūlyti tos *didelės vilties*, kurios ieškome. Tokia viltis „tegal būti visa aprėpiantis Dievas, galintis dovanoti tai, ko patys neįstengiamo pasiekti“ (31). Štai kodėl vienas pagrindinių Dievo užmaršties padarinių yra mūsų visuomenę ženklinanti krypties netektis, kurios vaisiai yra vienatvė ir smurtas, nepasitenkinimas ir pasitikėjimo praradimas, dažnai galintis sukelti neviltį. Dievo žodis garsiai ir aiškiai įspėja: „Prakeiktas žmogus, kuris žmonėmis pasitiki ir ieško stiprybės trapiame žmoguje, kai jo širdis nuo Viešpaties nusi-gręžia. Toks žmogus – tarsi skurdus tyrų krūmokšnis, be vilties sulaukti ko nors gero“ (Jer 17, 5–6).

Vilties krizė lengviau paveikia jaunąsias kartas. Socialinėje-kultūrinėje aplinkoje, kurioje nėra tikrybių, vertybių ar tvirtos atsparos taškų, jos atsiduria priešais sunkumus, regis, pranokstančius jų jėgas. Brangūs jaunieji bičiuliai, galvoje turiu daugybę gyvenimo sužeistų jūsų amžininkų, dažnai kankinamų asmeninės nebrandos, sąlygotos šeimos suirimo, tolerantiško ir liberalaus auklėjimo, neigiamos ir traumuojančios patirties. Kai kurie – deja, gana nemažai – tartum neišvengiamą išeitį randa atsiribodami, pasiduodami susvetimėjimui, kuris veda į pavojingą bei smurtinį elgesį, priklausomybę nuo narkotikų ir alkoholio ir daugelį kitų jaunuolio tykančių pinklių. Tačiau net ir tie, kurie, sekdami netikusiais pavyzdžiais, atsiduria sunkioje padėtyje, trokšta tikros meilės ir autentiškos laimės. Bet kaip skelbti viltį tokiems jaunuoliams? Žinome, kad žmogus save tikrai įgyvendina tik Dieve. Pagrindinė mūsų visų užduotis yra naujoji evangelizacija, ja siekiama padėti jaunosioms kartoms iš naujo atrasti tikrąjį veidą Dievo, kuris yra meilė. Jums, jaunuoliai, ieškantiems tvirtos vilties, skiriu žodžius, kuriuos šventasis Paulius ištare tuomet tuomet Romoje persekiojamiems krikščionims: „Vilties Dievas jus, gyvenančius tikėjimu, tepripildo visokių džiaugsmų ir ramybės, kad Šventosios Dvasios galybe būtumėte pertekę vilties“ (Rom 15, 13). Per šiuos pagonių apaštalui skirtus jubiliejinius metus jo gimimo dviejų tūkstančių metų proga iš jo mokykimės, kaip tapti įtikinamais krikščioniškosios vilties liudytojais.

Šventasis Paulius – vilties liudytojas

Kai pats paniro į visokius sunkumus bei išbandymus, Paulius parašė savo ištikimam mokiniui Timotiejui:

„Pasitikime gyvuoju Dievu“ (1 Tim 4, 10). Kaip gimė jo viltis? Norėdami į šį klausimą atsakyti, turime pradėti nuo jo susitikimo su prisikėlusiu Jėzumi kelyje į Damaską. Tuo metu Paulius buvo jaunuolis kaip ir jūs, kokių dvidešimties ar dvidešimt penkerių metų, Mozės įstatymo sekėjas, pasiryžęs visomis priemonėmis kovoti su tais, kuriuos laikė Dievo priešais (plg. *Apd* 9, 1). Pakeliui į Damaską, kur jis keliavo suimti Kristaus sekėjų, buvo apakintas slėpiningos šviesos ir išgirdo save šaukiant vardu: „Nukritęs žemėn, jis išgirdo balsą: *Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?* Jis klausė: *Kas tu esi, Viešpatie?* Šis atsakė: *Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji*“ (*Apd* 9, 3–5). Po šio susitikimo Pauliaus gyvenimas iš pagrindų pasikeitė. Jis pasikrikštijo ir tapo Evangelijos apaštalas. Kelyje į Damaską jis buvo viduje perkeistas dieviškosios Meilės, kurią sutiko Jėzaus Kristaus asmenyje. Vėliau rašys: „Dabar, gyvendamas kūne, gyvenu tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane“ (*Gal* 2, 20). Iš persekiotojo jis virto liudytoju ir misionieriumi, įsteigė krikščionių bendruomenes Mažajoje Azijoje ir Graikijoje, lydintas visokiausių pavojų nukeliavo tūkstančius kilometrų ir galiausiai mirė kankinio mirtimi Romoje. Ir visa iš meilės Kristui.

Didžioji viltis – Kristuje

Pauliui viltis yra ne vien idealas ar jausmas, bet gyvas asmuo – Jėzus Kristus, Dievo Sūnus. Giliai persiėmęs šiuo tikrumu, jis rašo Timotiejui: „Pasitikime gyvuoju Dievu“ (1 Tim 4, 10). Gyvasis Dievas yra prisikėlęs ir pasaulyje esantis Kristus. Jis yra tikroji viltis – Kristus, gyvenantis su mumis ir mumyse, kviečiantis dalyvauti jo amžinajame gyvenime. Jei nesame vieni, jei jis yra su mumis, negana to, jei jis mūsų dabartis ir ateitis, tai ko tada bijoti? Todėl krikščioniškoji viltis yra trokšti „dangaus Karalystės ir amžinojo gyvenimo, kaip savo amžinosios laimės“, pasitikint „Kristaus pažadais“ ir remiantis „ne savo jėgomis, bet Šventosios Dvasios malonės pagalba“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1817).

Kelias didžiosios vilties link

Lygiai taip, kaip sutiko jaunąjį Paulių, Jėzus nori sutikti kiekvieną iš jūsų, brangūs jaunuoliai. Taip, pirma negu mes pajuntame tokį troškimą, tokio susitikimo jau karštai trokšta Jėzus Kristus. Kai kurie iš jūsų gali manęs paklausti: o kaip aš galiu jį šiandien sutikti? Ar, veikiau, koku būdu jis prie manęs artinasi? Bažnyčia moko, kad troškimas sutikti Viešpatį jau yra jo malonės vaisius. Savo tikėjimą reikšdami malda, jį sutinkame net tamsoje, nes jis mums save siūlo. Išverminga malda atveria širdį, kad galėtume jį priimti. Šventasis Augustinas aiškina: „Mūsų Viešpats Dievas nori, kad mūsų troškimas reikštųsi malda, mums per tai tam-

pant gebančiais priimti tai, ką jis ruošiasi mums duoti“ (Laiškas 130, 8,17). Malda yra Dvasios dovana, paverčianti mus vilties vyrais ir moterimis, ir mūsų malda laiko pasaulį atvirą Dievui (plg. *Spe salvi*, 34).

Suteikite savo gyvenime erdvės maldai! Melstis vienuoje yra gerai, nors dar gražiau ir vaisingiau būtų melstis drauge, nes Viešpats laidavo, jog būsiąs ten, kur du ar trys būsią susirinkę jo vardu (plg. *Mt* 18, 20). Su juo susipažinti galima daugybe būdų: yra patirčių, grupių ir sąjūdžių, susitikimų ir kursų, padedančių mokytis melstis ir augti tikėjimo patirtimi. Įsitraukite į savo parapijų liturgiją ir socialiai būsite pamaitinti Dievo žodžio ir veiklaus dalyvavimo sakramentuose. Kaip žinote, kiekvieno tikinčiojo ir kiekvienos krikščionių bendruomenės gyvenimo ir misijos viršūnė ir centras yra Eucharistija, išganyto sakramentas, kuriame yra Kristus, atiduodantis savo Kūną ir Kraują kaip amžinojo gyvenimo dvasinį maistą. Koks neapsakomas slėpinys! Būtent iš Eucharistijos gimsta ir auga Bažnyčia, ta didelė krikščionių šeima, į kurią įstojame per Krikštą ir kurioje nuolat esame atnaujinami per Sutaikinimo sakramentą. Pakrikštytieji per Sutvirtinimo sakramentą sutvirtinami Šventosios Dvasios, idant gyventų kaip autentiški Kristaus bičiuliai ir liudytojai. Šventimų ir Santuokos sakramentai įgalina juos atlikti savo apaštališkas užduotis Bažnyčioje ir pasaulyje. Galiausiai Ligonų sakramentas leidžia patirti dieviškąją paguodą sergant ir kenčiant.

Gyventi, kaip reikalauja krikščioniškoji viltis

Jei maitinsitės Kristumi, brangūs jaunuoliai, ir gyvenkite panirę į jį kaip apaštalas Paulius, jūs negalėsite apie jį nekalbėti ir neskatinti savo draugų ir amžininkų jį pažinti bei pamilti. Būkite ištikimi mokiniai ir tada gebėsite padėti ugdyti meilės sklidas krikščionių bendruomenes, kokios aprašytos Apaštalų darbuose. Bažnyčia tikisi jus prisidėsiant prie šios reiklios misijos: teneatima iš jūsų ryžto pasitaikantys sunkumai ir išbandymai. Būkite kantrūs ir išvermingi, taip įveikdami prigimtą jaunatvišką tendenciją skubėti ir norėti viską gauti iškart.

Brangūs bičiuliai, sekite Pauliaus pavyzdžiu ir liudykite prisikėlusį Kristų! Supažindinkite su Kristumi savo bendraamžius ir suaugusiuosius, tuos, kurie ieško „didelės vilties“, galinčios suteikti jų gyvenimui prasmę. Jei Jėzus tapo jūsų viltimi, perteikite ją kitiems savo džiaugsmu bei savo dvasinėmis, apaštališkomis ir socialinėmis pastangomis. Leiskite, kad jumyse gyventų Kristus, ir sudėję visą savo tikėjimą ir pasitikėjimą į jį skleiskite šią viltį aplink save. Rinkitės tai, kas rodytų jūsų tikėjimą. Parodykite, kad suprantate pinigų, medžiaginių gėrybių, karjeros ir sėkmės garbinimo pinkles, ir nepasiduokite

tokioms klaidingoms iliuzijoms. Nenusileiskite savanau-
diškumo logikai, bet puoselėkite artimo meilę ir stenkitės
savo žmogiškaisiais talentais bei profesiniais gebėjimais
tarnauti bendrajam gėriui ir tiesai, visada pasirengę „iti-
kinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jumyse
gyvenančią viltį“ (1 Pt 3, 15). Tikri krikščionys niekada
neliūdi, net ir būdami priversti pakelti visokius iš-
bandymus, nes jų džiaugsmo ir ramybės paslaptis yra
Jėzaus artumas.

Marija – vilties Motina

Šio apaštališko gyvenimo pavyzdys tebūna šventasis
Paulius, jėgų savo pastovaus tikėjimo bei vilties gyveni-
mui sėmėsis iš Abraomo pavyzdžio; Laiške romiečiams
jis taip apie jį parašė: „Nematydamas jokios vilties, Abra-
omas patikėjo viltimi, jog tapsiąs daugelio tautų tėvu“
(Rom 4, 18). Sekdami vilties žmonių – kiekvieno amžiaus
pranašų ir šventųjų – pėdomis, nepaliojama žengiamo
Karalystės įgyvendinimo link ir šiame dvasiniame kely-
je esame lydimi Mergelės Marijos, Vilties Žvaigždės. Ji,
kuri įkūnijo Izraelio viltį, dovanojo pasauliui Išganyto-
ją ir išliko kupina tvirtos vilties kryžiaus papėdėje, yra
mūsų pavyzdys ir paspirtis. Marija pirmiausia užtaria
mus ir per mūsų išbandymo tamsą veda į spindinčią su-
sitikimo su prisikėlusiu Kristumi aušrą. Šią žinią, bran-
gūs bičiuliai, norėčiau užbaigti gražia ir gerai žinoma
šventojo Bernardo malda, kurią jam įkvėpė vienas iš Ma-
rijos titulų – *Stella maris*, Jūros Žvaigždė: „Tu, kuris tarp
nuolatinių šio gyvenimo pervartų esi dažniau audrų
blaškomas, negu stovi ant tvirtos žemės, nenugrėžk akių
nuo šios šviesios Žvaigždės, jei nenori būti paskandintas
šniokščiančių bangų. Jei pakyla pagundų vėjai, jei krenti
tarp sielvarto uolų, pažvelk į Žvaigždę, šaukis Marijos...
Užkluptas pavojų, nelaimių, keblumų, galvok apie Ma-
riją, šaukis Marijos... Sekdamas ja, niekada nepaklysi;
melsdamas jos pagalbos, niekada nepasiduosi nevilčiai;
galvodamas apie ją, niekados neįpuls į klaidą; jos glo-
bojamas, niekada neklaidžiosi; jos saugomas, nebijosi;
jos vedamas, nepailsi; jos padedamas, saugiai pasieksi
uostą“ (Homilija Mergelės Motinos garbei, 2, 17).

Marija, Jūros Žvaigždė, meldžiame tave, vesk viso pa-
saulio jaunuolius į susitikimą su savo dieviškuoju Sū-
numi Jėzumi ir būk jų ištikimybės Evangelijai ir vilties
dangiškoji sergėtoja.

Mieli bičiuliai, būkite tikri, jog kasdien jus visus prisi-
menu savo maldose. Nuoširdžiai laiminu jus ir visus,
kurie jums brangūs.

Vatikanas, 2009 m. vasario 22 d.

BENEDIKTAS PP. XVI

Katechezė apie Joną Klimaką

2009 m. vasario 11 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Po dvidešimties apaštalui Pauliui skirtų katechezijų
norėčiau sugrįžti prie didžiųjų Rytų ir Vakarų Bažnyčios
viduramžių rašytojų. Šiandien pristatau šventojo Jono,
vadinamo Klimaku, asmenybę. *Climacus* yra graikiško
žodžio *klimakos* (*klimax* – „kopėčios“) transliteracija.
Galvoje čia turimas jo pagrindinio veikalo, kuriame jis
aprašo žmogaus gyvenimo kilimą Dievo link, pavadi-
nimas. Šis šventasis gimė apie 575 m. Jis gyveno lai-
kotarpiu, kai Bizantija, romėnų Rytų imperijos sostinė,
patyrė didžiausią savo istorijos krizę. Geografinis im-
perijos vaizdas netikėtai pakito, o barbarų įsiveržimų
srautas pakirto visas jos struktūras. Atsilaukti įstengė
tik Bažnyčios struktūros: šiais sunkiais laikais ji toliau
tęsė savo misijinę, humanitarinę ir socialinę-kultūrinę
veiklą, pirmiausia per vienuolynus, kur veikė tokios
iškilios religinės asmenybės kaip Jonas Klimakas.

Jonas, gyvenęs Sinajaus kalnuose, kur Mozė sutiko Die-
vą, o Elijas išgirdo Jo balsą, pasakojo apie čia išgyventą
dvasinę patirtį. Žinių apie jį pateikta vienuolio Danie-
liaus Raituiečio trumpame kūrinyje *Vita* (PG 88, 596–
608): sulaukęs šešiolikos metų, Jonas tapo vienuoliu ant
Sinajaus kalno ir abato Martirijaus, „vyresniojo“, t. y.
„išmintingojo“, mokinium. Maždaug dvidešimties metų
jis pasirinko atsiskyrelio gyvenimą oloje Tolos kalno
papėdėje už aštuonių kilometrų nuo šiandienio Šven-
tosios Kotrynos vienuolyno. Tačiau vienvė nekliudė
jam nei susitikinėti su žmonėmis, troškusiais dvasinio
vadovavimo, nei lankytis keliuose vienuolynuose netoli
Aleksandrijos. Jo atsiskyreliškumas toli gražu nebuvo
bėgimas iš pasaulio ir žmogiškosios tikrovės, bet reiške-
si karšta meile kitiems (*Vita* 5) ir Dievui (*Vita* 7). Po ketu-
riasdešimties metų meilės Dievui ir artimui paženklinto
atsiskyreliško gyvenimo verkiant, meldžiantis ir kovo-
jant su demonais, jis buvo paskirtas Sinajaus kalno di-
džiulio vienuolyno abatu ir grįžo į vienuolio gyvenimą
vienuolyne. Tačiau likus keleriems metams iki mirties,
ilgėdamasis atsiskyreliškojo gyvenimo, vadovavimą
bendruomenei jis perleido broliui, to paties vienuoly-
no vienuoliui. Jonas mirė po 650 m. Visą savo amžių jis
praleido tarp dviejų kalnų – Sinajaus ir Taboro, ir galima
drąsiai sakyti, kad iš jo sklido šviesa, Mozės matyta ant
Sinajaus kalno ir trijų apaštalų regėta ant Taboro kalno.

Kaip minėjau, jį išgarsino veikalas „Kopėčios“ (*klimax*),
Vakaruose vadinamas *Scala Paradisi* (PG 88, 632–1164).
Sukurtos primygtinai prašant kaimyninio Raitu vienuo-
lyno netoli Sinajaus abatu, „Kopėčios“ yra išsamus trak-
tatas apie dvasinį gyvenimą. Jame Jonas aprašo vienuolio

kelia nuo pasaulio atsižadėjimo iki tobulos meilės. Šis kelias, anot knygos, driekiasi per trisdešimt laiptelių, kurių kiekvienas susijęs su paskesniu. Kelia galima sutraukti į tris vienas po kito einančius etapus: pirmasis reiškiasi atsitraukimu nuo pasaulio siekiant grįžti į evangelinės vaikystės būvį. Taigi esminis momentas yra ne nusigręžimas, bet sąsaja su tuo, ką sakė Jėzus, t. y. grįžimas į tikrąją vaikystę dvasine prasme, tapimas tokiu, kokie yra vaikai. Jonas komentuoja: „Geras pamatas sudarytas iš trijų pagrindų ir trijų kolonų: nekaltumo, pasninkavimo ir skais-tumo. Visi Kristuje atgimusiai (plg. 1 Kor 3, 1) turėtų nuo to pradėti, lygiuodamiesi į tuos, kurie atgimę fiziškai“ (1, 20; 636). Savanoriškas atsitolinimas nuo brangių žmonių bei vietų leidžia sielai artimiau susivienyti su Dievu. Toks atsižadėjimas virsta klusnumu, t. y. keliu į nuolankumą per pažeminimus, kurių niekada netrūks iš brolių. Jonas pastebi: „Palaimintas tas, kuris savo valią numarina iki galo ir rūpinimasi savimi patiki savo mokytojui Viešpa-tyje: jis tikrai stovės Nukryžiuotojo dešinėje!“ (4, 37; 704).

Antrasis kelio etapas – tai dvasinė kova su aistromis. Kiekvienas kopėčių laiptelis susijęs su kokia nors pagrindine aistra, kuri tiksliai apibrėžiama ir diagnozuojama nurodant gydymą ir atitinkamą dorybę. Šių laiptelių visuma neabejotinai yra svarbiausias mūsų turimas traktatas apie dvasinę strategiją. Tačiau kova su aistromis nelieka negatyvi: pasitelkiant Šventosios Dvasios „ugnies“ įvaizdį ji įvelkama į pozityvumo drabužį: „Visi, kurie pradeda šią šaunią (plg. 1 Tim 6, 12) ir kartu kietą bei sunkią kovą, <...> turi žinoti, kad jie atėjo įmesti save į ugnį, jei tikrai trokšta, kad juose gyventų nemateriali ugnis“ (1, 18; 636). Šventosios Dvasios ugnis yra meilės ir tiesos ugnis. Pergalę laiduoja vien Dvasios jėga. Tačiau, pasak Jono Klimako, sykiu svarbu ir suvokti, kad aistros nėra savaimė blogos, bet tokios pasidaro žmogaus laisvei jas blogai naudojant. Nuskaistintos jos atveria žmogui kelią Dievop kartu su energijomis, neatsiejamomis nuo askezės ir malonės, o „Kūrėjui jas sutvarkius bei davus joms pradžią <...>, dorybė yra beribė“ (26/2, 37; 1068).

Paskutinis kelio etapas yra krikščioniškasis tobulumas, apimantis paskutinius septynis „kopėčių“ laiptelius. Šie yra aukščiausios dvasinio gyvenimo stadijos, kurios prieinamos „hesichastams“, vienišiesiems, t. y. tiems, kurie yra pasiekę vidinę ramybę ir taiką. Tačiau šios stadijos pasiekiamos ir uoliausiems vienuoliams vienuolyne. Iš trijų pirmųjų stadijų – paprastumo, nuolankumo ir išvalgumo – Jonas, laikydamasis dykumos tėvų tradicijos, svarbiausia laiko paskutinę – išvalgumą. Tirtinas kiekvienas elgesys, nes juk visa priklauso nuo giliųjų motyvų, kuriuos būtina pasverti. Čia įžengiamė į žmogaus gelmę, ir atsiskyrėlio, krikščionio, viduje svarbu pabudinti dvasinę jautrą ir „širdies jausmą“ – Dievo dovanas: „Kaip gairės ir taisyklės visuose dalykuose po Dievo turime klausyti savo sąžinės“ (26/1, 5; 1013). Ši-

taip pasiekiamą sielos ramybė, *hesychia*, leidžianti sielai prisirišti prie dieviškųjų slėpinių bedugnės.

Ramybės, vidinės taikos būvis parengia „hesichastą“ maldai, kuri, pasak Jono, yra dvejopa – „kūno malda“ ir „širdies malda“. Pirmoji būdinga tam, kuriam reikia pagalbos, teikiamos kūno laikysenos: ištiesti rankas, dūsauti, muštis į krūtinę ir t. t. (15, 26; 900). Antroji yra spontaniška, tai dvasinės jautros pabudimo vaisius, Dievo dovana puoselejančiam kūno malda. Jonas ją vadina „Jėzaus malda“ (*Iesou euche*), tai vien Jėzaus vardo šaukimasis, kuris nenutrūkstamas kaip ir kvėpavimas: „Jėzaus atminimas tepasidaro su tavo kvėpavimu visiškai viena, ir tu pažinsi *hesychia*, vidinės taikos, naudą“ (27/2, 26; 1112). Galiausiai malda tampa visiškai paprasta – tiesiog žodis „Jėzus“, tapęs viena su mūsų kvėpavimu.

Paskutinis kopėčių laiptelis (30), paniręs į „blaivų Dvasios svaigulį“, skirtas aukščiausiai iš šių dorybių – tikėjimo, vilties ir meilės – „trejeto“. Apie meilę Jonas kalba ir kaip apie *erosą* (žmogiškąją meilę), sielos santuokinės sąjungos su Dievu pavidalą. Ir jis vėl meilės Dievui karštumui, šviesumui, skaistinamajam poveikiui išreikšti pasirenka ugnies įvaizdį. Žmogiškosios meilės jėgą galima atgręžti į Dievą, lygiai kaip į laukinį alyvmedį įmanoma įskiepyti taurųjį alyvmedį (plg. Rom 11, 24) (15, 66; 893). Jonas įsitikinęs, jog siela, intensyviai patirdama tokį *erosą*, pažengs priekin nepalyginamai toliau negu sunkiai grumdamsi su aistromis, nes tokios meilės galia didelė. Tad mūsų kelyje viršų ima pozityvumas. Tačiau meilė artimai siejama su viltimi: „Meilės jėga yra viltis: ji leidžia tikėtis meilės atlygio... Viltis yra meilės vartai... Vilties nebuvimas meilę sunaikina: ji padeda pakelti mums mūsų nuovargį, palaiko mus mūsų varguose ir jos dėka esame supami Dievo gailestingumo“ (30, 16; 1157). „Kopėčių“ pabaigoje darbai apibendrinami žodžiais, kuriuos autorius įdeda į lūpas pačiam Dievui: „Šios kopėčios teismoko tave dvasinės dorybių tvarkos. Šių kopėčių viršuje stoviu aš; pasak mano didžiojo naujatikio (šventojo Pauliaus): *Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė – šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė* (1 Kor 13, 13)!“ (30, 18; 1160).

Čia peršasi paskutinis klausimas: Ar „Kopėčios“, prieš 1400 metų gyvenusio vienuolio atsiskyrėlio sukurtas veikalas, dar gali mums šiandien ką nors pasakyti? Ar tolimoje praeityje visą laiką ant Sinajaus kalno gyvenusio žmogaus egzistencinis kelias gali būti mums aktualus? Iš pirmo žvilgsnio tarsi atsakymas turėtų būti „ne“, nes Jonas Klimakas nuo mūsų labai nutolęs. Tačiau, atidžiau pažvelgę, pamatome, jog tas vienuoliškasis gyvenimas tėra didis per Krikštą gauto gyvenimo, krikščioniškojo gyvenimo, simbolis. Jis, taip sakant, didžiosiomis rai-dėmis parodo tai, ką kasdien rašome mažosiomis. Šis pranašiškas simbolis atskleidžia mums, kokia yra pakrikštyto žmogaus gyvenimo esmė, – būtent bendrystė

su Kristumi, jo mirtimi ir prisikėlimu. Man ypač svarbu, kad „kopėčių“ viršūnė, paskutiniai laipteliai, sykiu yra pamatinės, pradinės, paprasčiausios dorybės – tikėjimas, viltis ir meilė. Jos nėra dorybės, prieinamos vien moraliniams didvyriams, bet visiems pakrikštytiesiems skirta Dievo dovana: jose auga ir mūsų gyvenimas. Pradžia yra ir pabaiga, išeities taškas yra ir tikslo taškas: visas kelias nukreiptas į vis radikalesnį tikėjimo, vilties ir meilės įgyvendinimą. Šiose dorybėse glūdi visas mūsų kopimas aukštyn. Tikėjimas yra pamatinis, nes ši dorybė reiškia pareigą atsakyti savo arogantiškumo, savo mąstymo, pretenzijos daryti sprendimus vienam, nepatikint savęs kitiems. Toks kelias, siekiant nuolankumo, dvasinės vaikystės būvio, būtinas: privalu įveikti aroganciją, skatinančią sakyti, jog šiame savo XXI amžiuje išmanau geriau negu anie praeityje. Būtina pasitikėti tik Šventuoju Raštu, Dievo žodžiu, nuolankiai išeiti į tikėjimo horizontą ir per tai įžengti į didelę visuotinio pasaulio, Dievo pasaulio, platybę. Šitai auga mūsų siela, mūsų širdies imlumas Dievui. Jonas Klimakas pagrįstai sako, jog gyventi meile mus įgalina tik viltis, viltis, kuria peržengiame kasdienius dalykus, laukiame ne sėkmės mūsų žemiškomis dienomis, bet galiausiai paties Dievo apsidreikimo. Tik tokioje mūsų sielos platybėje, tik taip save transcenduojant mūsų gyvenimas tampa didelis, ir tik tada galime pakelti kasdienius vargus ir nusivylimus, galime būti geri kitiems nesitikėdami atlygio. Tik tai čia yra Dievas, ta didžiulė mano trokštama viltis, galiu kasdien žingsnis po žingsnio eiti gyvenimo keliu ir taip mokytis meilės. Meilėje slypi maldos, Jėzaus asmeninio pažinimo, slėpinys – paprasta malda, kuria vien trokštama prisiliesti prie dieviškojo Mokytojo širdies. O per tai atveriamos mūsų širdys ir iš Jo mokomasi Jo gerumo, Jo meilės. Tad kopkime šiais tikėjimo, vilties ir meilės „laipteliais“ ir taip pasieksime tikrąjį gyvenimą.

Katechezė apie šv. Bedą Garbingąjį

2009 m. vasario 18 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šventojo, prie kurio šiandien artinamės, vardas Beda. Jis gimė 672 ar 673 m. Šiaurės Rytų Anglijoje, tiksliau Šiaurės Umbrijoje. Jis pats pasakoja, kad jo giminaičiai patikėjo jį, sulaukusį septynerių metų, auklėti kaimyninio benediktinų vienuolyno abatui: „Šiame vienuolyne, – prisimena jis, – nuo tada visada gyvenau karštai atsidėdamas Rašto studijoms. Buvo smagu mokytis, mokytis ar rašyti, laikantis regulos drausmės ir kasdienės pareigos giedoti bažnyčioje“ (*Historia eccl. Anglorum*, V, 24). Beda iš tiesų tarp Viduramžių išmintingųjų tapo viena garsiausių asmenybių, nes galėjo remtis vertingais rankraščiais, kurių

iš savo kelionių į žemyną bei Romą jam pargabendavo jo abatai. Jo mokymas ir garsūs raštai leido jam užmegzti draugystę su daugybe reikšmingiausių to meto žmonių, padarę indavusių jį tęsti daugybei žmonių naudingą darbą. Net susirgęs jis nepaliovė dirbti ir visada išlaikė vidinį linksmumą, kuris reikšdavosi maldoje ir giesmėje. Savo svarbiausią kūrinių *Historia ecclesiastica gentis Anglorum* jis užbaigė tokia malda: „Meldžiu Tave, gerasis Jėzau, geranoriškai leides man semti iš saldžių Tavo išminties žodžių: maloningai leisk man vieną dieną pas Tave, visos išminties šaltinį, ateiti ir visada stovėti Tavo veido akivaizdoje.“ Jis mirė 735 m. gegužės 26-ąją – Kristaus Žengimo į dangų iškilmių dieną.

Šventasis Raštas Bedai yra nuolatinis teologinių apmąstymų šaltinis. Rūpestingai kritiškai išstudijavęs tekstą (mus pasiekė monumentalus Vulgatos *Codex Amiatinus*, prie kurio darbavosi Beda, nuorašas), jis komentuoja Bibliją, skaitydamas ją kristologiškai, t. y. jungdamas du dalykus: viena vertus, įsiklauso, ką tekstas tiksliai sako, nori iš tikrųjų suprasti patį tekstą, ir, kita vertus, yra įsitikinęs, kad raktas Šventajam Raštui suprasti kaip vienintelis Dievo žodis yra Kristus ir su Kristumi, jo šviesoje, Senasis ir Naujasis Testamentas suvokiami kaip „vienas“ Šventasis Raštas. Senojo ir Naujojo Testamento įvykiai neatsiejami, jie krypta į Kristų, net jei ir yra išreiškiami skirtingais ženklais bei institucijomis (tuo, kas vadinama *concordia sacramentorum*). Taip, pavyzdžiui, Mozės dykumoje išskleista Sandoros palapinė, Jeruzalės pirmoji ir antroji šventykla yra įvaizdžiai Bažnyčios, naujosios šventyklos, pastatytos ant Jėzaus ir apaštalų iš gyvųjų akmenų bei tvirtai laikomos drauge Dvasios meilės. Ir kaip prie antikinės šventyklos statybos pagonių tautos prisidėjo brangiomis medžiagomis ir savo statybininkų techniniu išmanymu, lygiai taip prie Bažnyčios statybininkų prisideda apaštalai ir meistrai, kilę ne tik iš hebrajų, graikų ir lotynų antikinių giminių, bet ir iš naujųjų tautų, prie kurių Beda mielai priskiria airius-keltus ir anglosaksus. Šventasis Beda regi augant visuotinę Bažnyčią, neapsiribojančią tam tikra kultūra, bet sudarytą iš visų pasaulio kultūrų, turinčių atsiverti Kristui ir jame atrasti savo tikslą.

Kita Bedos mėgstama tema yra Bažnyčios istorija. Pasiūdomėjęs Apaštalų darbuose aprašytu laikotarpiu, jis peržvelgia Bažnyčios tėvų ir Susirinkimų istoriją būdamas įsitikinęs, jog Šventoji Dvasia toliau darbuojasi istorijoje. Kūrinyje *Chronica Maiora* Beda apmeta chronologiją, tapšančią visuotinio kalendoriaus *ab incarnatione Domini* pagrindu. Tuo metu laikas skaičiuotas nuo Romos miesto įsteigimo. Matydamas, kad istorijos tikrasis atramos taškas, centras yra Kristaus gimimas, Beda dovanojo mums kalendorių, rikiuojantį istoriją remiantis Viešpaties įsikūnijimu. Jis aprašo šešis pirmuosius visuotinius Susirinkimus ir jų eigą, sąžiningai perteikdamas kristologinį, mariologinį bei soteriologinį mokymą ir smerkdamas

monofizitinę ir monoteletistinę, ikonoklastinę ir neopelagijoninę erezijas. Galiausiai griežtai remdamasis dokumentais ir su literatūriniu išmanymu jis sukuria minėtąją „Anglų tautų Bažnyčios istoriją“, pelniusią jam „anglų istoriografijos tėvo“ vardą. Beda ypač mėgsta pabrėžti šiuos būdingus bruožus: a) *visuotinumą* kaip ištikimybės tradicijai, sykiu išlaikant atvirumą istorinei raidai, ir kaip vienybės paiešką daugybėje, istorijos ir kultūrų įvairovėje, laikantis popiežiaus Grigaliaus Didžiojo Anglijos apaštalui Augustinui Kenterberiečiui nurodytų gairių; b) *apaštališkumą ir romaniškumą*: šiuo atžvilgiu labai svarbiu dalyku jis laiko įtikinti visas airių-keltų ir piktų Bažnyčias kartu švesti Velykas pagal Romos kalendorių. Veikalas *De temporum ratione*, jo moksliskai parengtas tiksliai Velykų šventės datai ir per tai visam liturginių metų ciklui nustatyti, tapo atspirties tekstu visai Katalikų Bažnyčiai.

Beda taip pat buvo didžiai gerbiamas liturginės teologijos mokytojas. Homilijose sekmadienio ir švenčių dienų skaitiniams jis plėtoja autentišką mistagogiją, mokydamas tikinčiuosius džiugiai švesti tikėjimo slėpinius ir nuosekliai įgyvendinti juos savo gyvenime, laukiant jų pilnutinio atskleidimo sugrįžus Kristui, kai su savo pašlovintais kūnais, eidami atnašų procesijoje, būsime įleisti į amžinąją Dievo liturgiją danguje. Laikydamosis Kirilo, Ambraziejaus ir Augustino katechezų „realizmo“, Beda moko, jog įkrikščioninimo sakramentai padaro kiekvieną tikintįjį „ne tik krikščioniu, bet ir Kristumi“. Juk kaskart, kai ištikima siela, kupina meilės, priima ir sergi Dievo žodį, ji vėl pradeda ir pagimdo, sekama Marija, Kristų. Ir kaskart, kai naujaitikių grupė priima velykinius sakramentus, Bažnyčia „pagimdo pati save“ arba, kalbant dar drąsiau, Bažnyčia tampa „Dievo Motina“, Šventosios Dvasios veikimu bendrininkaudama savo vaikų gimdyne.

Tokia teologija, susiejanti Bibliją, liturgiją ir istoriją, Beda siūlo žinia, aktualią įvairiems „luomams“: a) mokslininkams (*doctores ac doctrices*) jis primena dvi esmines užduotis – ištirti Dievo žodžio stebuklus siekiant patraukliai perteikti juos tikintiesiems ir išdėstyti dogmines tiesas vengiant erezinės painiavos ir laikantis „katalikiško paprastumo“ bei puoselėjant laikyseną, būdingą mažutėliams ir nuolankiesiems, kuriems Dievas noriai apreiškia Karalystės slėpinius; b) ganytojai savo ruožtu privalo pirmenybę teikti pamokslui pasitelkdami ne tik verbalinę ar hagiografinę kalbą, bet ir deramą dėmesį skirdami ikonomams, procesijoms ir piligrimystėms; jiems Beda rekomenduoja vartoti liaudies kalbą, lygiai kaip ir jis pats liaudies kalba aiškino Šiaurės Umbrijoje „Tėve mūsų“ ir *Credo* bei iki gyvenimo pabaigos komentavo Jono evangeliją; c) pašvęstiesiems asmenims, atside-dantiems Valandų liturgijai, gyvenantiems broliškos bendrystės džiaugsmu ir askeze bei kontempliacija darantiems pažangą dvasinio gyvenimo srityje, Beda

pataria rūpintis apaštalavimu – nė vienas neturi Evangelijos sau, bet privalo laikyti ją dovana ir kitiems, – tiek bendradarbiaujant su vyskupais įvairioje pastoracinėje veikloje jaunų krikščioniškųjų bendruomenių labui, tiek siūlantis kaip *peregrini pro amore Dio* evangelizacinei misijai tarp pagonių už savo krašto ribų.

Komentuodamas *Giesmių giesmę*, Beda tokioje perspektyvoje pateikia Sinagogą ir Bažnyčią, kaip bendradarbes skleidžiant Dievo žodį. Sužadėtinis Kristus trokšta darbščios Bažnyčios, „nurudintos evangelizacijos triūso“ – aiški užuomina į *Giesmių giesmės* žodžius (1, 5), kur Sužadėtinė sako: *Nigra sum sed formosa* („Esu juodbruvė, bet graži“), – ketinančios arti kitus laukus ar vynuogynus ir tarp naujų tautų pastatyti „ne laikiną palapinę, bet tvirtą buveinę“, t. y. įskiepyti Evangeliją į socialinį audinį ir kultūrines institucijas. Šiuo atžvilgiu šventasis mokytojas akina tikinčiuosius uoliai mokytis religinių dalykų sekant Evangelijoje minimomis „nepasotinamomis miniomis“, „nepaliekančiomis apaštalamis nė laiko ką nors su savimi pasiimti“. Jis moko juos be paliovos melstis „atkartojant gyvenime tai, kas švenčiama liturgijoje“, visą darbą atnašaujant kartu su Kristumi kaip dvasinę auką. Tėvams jis aiškina, kad jie savo nedidelėje namų aplinkoje gali vykdyti „kunigiškąją ganytojo ir vadovo tarnybą“ krikščioniškai auklėdami vaikus, ir tikina pažįstas daugybę tikinčiųjų (vyrų ir moterų, susituokusiųjų ir nesusituokusiųjų), „gebančių nepriekaištingai elgtis ir galinčių, jei yra tinkamai lydimi, kasdien eiti eucharistinės Komunijos“ (*Epist. ad Ecgbertum*, ed. Plummer, p. 419).

Šventumas ir išmintingumas, kuriais jis pagarsėjo dar būdamas gyvas, pelnė jam Garbingojo (*Venerabilis*) titulą. Taip jį vadina ir popiežius Sergijus I, 701 m. laiške jo abatui prašydamas leisti jam kuriam laikui atvykti į Romą patarti kai kuriais visiems svarbiais klausimais. Po Bedos mirties jo raštai tėvynėje ir Europos žemyne labai paplito. Didysis Vokietijos misionierius vyskupas šv. Bonifacijus († 754) ne kartą prašė Yorko vyskupo ir Wearmuotho abato padaryti kai kurių jo veikalų kopijas ir atsiųsti jam, kad ir jis bei jo palydovai galėtų pasimėgauti jų skleidžiama dvasine šviesa. Amžiumi vėliau Notkeris Balbulas, Sankt Galleno abatas († 912), įvertino nepaprastą Bedos įtaką palygindamas jį su saule, pasaulį apšviesti Dievo valia patekėjusia ne iš Rytų, bet iš Vakarų. Atmetus retorinį patosą, vis dėlto faktas yra tai, kad Beda savo kūriniais veiksmingai prisidėjo prie statydinimo krikščioniškosios Europos, kurioje susivienijo įvairios tautos ir kultūros, suteikusios jai vieningą, iš krikščioniškojo tikėjimo kylantį veidą. Melskime, kad ir šiandien būtų tokių kaip Beda asmenybių, galinčių padėti išlaikyti visą žemyną suvienytą; melskime, kad visi būtume pasirengę iš naujo atrasti savo bendrąsias šaknis, idant galėtume statydinti iš pagrindų humanišką ir autentiškai krikščionišką Europą.

Šv. Kazimiero minėjimai

Romoje

Romoje įsikūrusi Popiežiškoji lietuvių kolegija, pradėjusi jau septintą dešimtmetį, dedikuota Lietuvos ir viso pasaulio lietuvių jaunimo globėjui šv. Kazimierui. Kovo 4 dieną Popiežiškojoje lietuvių kolegijoje šventinės iškilmės prasidėjo Eucharistijos šventimu kolegijos koplyčioje. Liturginiam šventimui vadovavo kolegijos studentas mons. Kęstutis Latoža, drauge koncelebravo rektorius mons. P. Šiurys, vicerektorius kun. A. Arštikaitis, buvęs rektorius prel. A. Bartkus, dvasios tėvas prel. dr. St. Žilys, čia gyvenantys studentai kunigai, kunigai svečiai. Dalyvavo ir būrys svečių pasauliečių. Celebrantas homilijos metu trumpai supažindino su šventojo biografija ir kvietė visus sekti šio jauno šventumo mokytojo parodytu keliu, drašino nepabūgti iššūkių, kuriuos pasaulis pateikė kaip tam tikrą normą, meilę supainiodamas su vartojimu, o šventumą – su liguistu prisitaikymu. Šv. Mišių pabaigoje visus pasveikino kolegijos rektorius pakviesdamas pratęsti šventę bendraujant prie pietų stalo. Per pietus šventinius sveikinimus išsakė apaštališkojoje nunciatūroje Vilniuje prieš keletą metų tarnavęs, o šiuo metu Vatikano Valstybės sekretoriato dirbantis prelatas P. Rajič, LR ambasadorius prie Šventojo Sosto V. Ališauskas, buvęs rektorius prel. A. Bartkus, Šv. Kotrynos seserys bei kiti svečiai. Visi linkėjo ir sunkmečiu, ir geresniais laikais siekti dvasinių vertybių, kurias savo gyvenimu liudijo karalaitis šv. Kazimieras konkrečiais artimo meilės darbais.

Vilniuje

Kovo 4 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje džiugiai paminėta Lietuvos ir viso pasaulio jaunimo globėja šv. Kazimiero iškilmė. Vidurdienį iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Vilniaus arkivyskupo augziliaras ir generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis. Homilijoje ganytojas prisiminė vienintelio oficialiai Bažnyčios pripažinto Lietuvos šventojo gyvenimą. Šv. Kazimieras buvo gabus, mokytas vyras, labai pamaldus, vadinamas „vargšų užtarėju iš kunigaikščių giminės“. Šventasis atsisakė palaido gyvenimo būdo, kuri siūlė gydytojais norėdami prablaškyti ir tokiu būdu gydyti pamaldumu garsėjusį džiova susirgusį karalaitį. Skaistumas ir tikėjimas, pamaldumas Dievo Motinai aktualus visų laikų krikščionims, todėl šv. Kazimieras artimas įvairių epochų žmonėms. Šventojo pasirinktas kelias padeda ir jauniems, ir vyresniems Bažnyčios nariams atsilaikyti prieš pasaulio išbandymus. Po iškilmingų pamaldų šv. Kazimiero mirties 525-ųjų metinių ir jo relikvijų gražinimo į Vilniaus arkikatedrą dvidešimtmečio proga tikintieji galėjo kiek kitaip pagerbti šį šventąjį: pabučiuoti ir paliesti šv. Kazimiero relikvijas, kurios saugomos sidabrinėje statulėlėje-relikvijoriuje ir per šv. Mišias buvo padėtos šalia didžiojo arkikatedros altoriaus. Nešiojama Šv. Kazimiero statulėlė-relikvijorius pagamintas 1637 metais. Vilniaus katedrai XVII a. jį padovanojo Smolensko vaivadienė Ieva Pacaitė-Gosevskienė ir jos dukra Elena Sanguškienė. Visą dieną Vilniaus arkikatedroje prie sidabrinio sarkofago, kuriame saugomi šv. Kazimiero palaikai, jo garbei 1636 m. pastatytoje barokinėje koplyčioje rinkosi žmonės tyliai pasimelsti.

Kovo 7 d. jaunimas iš įvairių Vilniaus arkivyskupijos parapijų rinkosi į Vilniaus arkikatedrą, kur buvo surengta šventė „Trys rankos: maldai ir geriems darbams“. Šv. Kazimiero koplyčioje vyresniųjų klasių moksleiviai ir visi norintys galėjo pasiklausyti pasakojimų: „Ką žinome apie šv. Kazimierą?“ (pranešėjas – dr. Mintautas Čiurinskas), „Šv. Kazimieras – Lietuvos, Vilniaus ir jaunimo globėjas“ (pranešėjas – dr. Liudas Jovaiša). Vilniaus arkikatedros požemiuose 7–9 kl. moksleiviams Marijos Ėmimo į dangų seserų kongregacijos ses. Danguolė Gervytė, pasitelkusi vaizdines priemones, pasakojo apie šventojo vaikystę, mokslus, žaidimus, laisvalaikį, būdo bruožus. Moksleiviai gru-

Suvažiavimas Romoje

Vasario 23–26 d. Romoje, Popiežiškojoje šv. Kazimiero lietuvių kolegijoje, vyko už Lietuvos ribų Europoje dirbančių lietuvių dvasininkų III suvažiavimas. Jo dalyviai svarstė jų aptarnaujamų lietuvių bendruomenių sielovadines aktualijas ir būdus, kaip veiksmingiau skelbti Evangeliją. Tokie suvažiavimai padeda dvasininkams, dirbantiems su lietuviais užsienyje, palaikyti tarpusavio ryšius, dalytis patirtimi, koordinuoti sielovadinę veiklą bei formuoti tarnystės viziją.

Kunigai, tarnaujantys lietuviams katalikams Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Skandinavijos, Karaliaučiaus, Seinų-Punsko kraštuose ir Sibire, kartu meldėsi, diskutavo, aplankė Italijos vyskupų konferencijos migrantų sielovados skyrių, Vatikano radijo lietuviškųjų laidų redakciją, susitiko su Popiežiškosios migrantų sielovados tarybos sekretoriumi arkivyskupu A. Marchetto, taip pat su ambasadoriumi prie Šventojo Sosto Vytautu Ališausku.

Diskusijose išreikštas susirūpinimas dėl daugėjančių migrantų bei ryškėjančių neigiamų migracijos padarinių šeimoms ir jų vaikams tiek užsienyje, tiek Lietuvoje.

Atsiliepdami į Lietuvos vyskupų kvietimą minėti Evangelijos žinios tūkstantmečiui Lietuvai jubiliejų, suvažiavimo dalyviai apsvaistė, kaip tai būtų galima įgyvendinti lietuvių bendruomenėse – parapijose ir misijose, įtraukiant į šį šventimą kuo daugiau tautiečių.

Kitas suvažiavimas bus surengtas kitais metais Lietuvoje.

Programa „Paulius – tautų apaštalas“

Apaštalo Pauliaus jubiliejinių metų proga Vilniaus arkivyskupijos Katechetikos centras surengė tikybės mokytojų profesinio meistriškumo tobulinimo programą „Paulius – tautų apaštalas“.

Programa vykdyta lietuvių ir lenkų kalba. Joje dalyvavo 80 tikybos mokytojų.

Pirmoji sesija surengta sausio 29–30 d. Joje dr. Sigita Maslauskaitė supažindino su šv. Pauliaus vaizdavimo tradicijos raida ikonografijoje. Kunigas Danielius Dikevičius praplėtė programos dalyvių akiratį papasakodamas apie šv. Pauliaus asmenybę ir jo tikėjimo palikimo svarbą Bažnyčiai. Per praktinę paskaitą Žvėryno gimnazijos mokytoja Natalija Maciulevičienė pateikė kelis aktyvius metodus, padedančius mokiniams geriau pažinti apaštalą Paulių. Tai padėjo programos dalyviams atlikti savarankiško darbo užduotį tema „Pirmoji vaikų pažintis su apaštalu Pauliumi“.

Antroji sesija surengta vasario 12–14 d. Lektorius iš Natano bendruomenės (Liublinas) mgr. Zbigniewas Marijanas Barcińskis pateikė daug įdomios medžiagos, padedančios geriau pažinti krikščionybės pradžią ir šventojo Pauliaus veiklą. Buvo taikomi aktyvieji ugdymo metodai. Dalyviams pateikta daug įdomių užduočių, kurias jie turėjo atlikti grupėse ir pristatyti. Reikėjo piešti, šokti, vaidinti, ieškoti raktinių žodžių, pagal juos kurti pasakojimą, ieškoti atsakymų per analogijas, rengti straipsnį ir reklamą. Lektorius įtaigiai apibendrino aktyviųjų metodų svarbą tikybos pamokose. Visi programos dalyviai organizatorių parengtą abiejų sesijų medžiagą ir popiežiaus katechezes apie apaštalą Paulių gavo skaitmeninėse laikmenose. Mokytojai paraginti gauta medžiaga dalytis su kolegomis bei aktyviai diegti naujus metodus, kad jubiliejinių Pauliaus metų žinia mokinius paskatintų būti aktyviais Kristaus Bažnyčios nariais. -Vn-

Naujos patalpos Caritas veiklai

Vasario 23 d. šventiškai atidarytos Lietuvos Caritas ir Kauno nakvynės namų, teikiančių pagalbą socialiai remtiniams žmonėms, naujos patalpos (Partizanų g. 5, Kaune). Ilgos derybos su Kauno miesto savivaldybe dėl naujų patalpų pagaliau davė vaisių.

pelėse svarstė, kokie galėtų būti šių laikų šventojo bruožai, diskutavo, ar tapti šventam galima ir dabartinėje epochoje. Patys jauniausi – 5–6 kl. moksleiviai Vilniaus jėzuitų gimnazijoje turėjo galimybę piešti, žaisti ir daugiau sužinoti apie šv. Kazimierą bei karališkųjų karūnų paslaptis. Pietumis vaišino kariai. Šventės dalyviai galėjo aplankyti Kaziuko mugę. Nuo seno prisimenama, kad šv. Kazimieras pirmiausia buvo amatininkų globėjas, nes mėgo bendrauti su paprastais žmonėmis, rūpinosi vargšais, ne tik išmalda dalydavo, bet ir patarė imtis kokio nors amato.

Vakaro programą arkikatedroje pradėjo *Gospel* choro „*Sounds in G*“ koncertas. Jauni žmonės šlovino Dievą jaunatviškais giesmėmis. Po to Vilniaus arkikatedros bazilikos koplyčiose vyko katechezės pagal amžiaus grupes. Jas vedė mons. Gintaras Grušas, kun. Robertas Šalaševičius ir kun. Saulius Bužauskas. Po trumpų katechezėjų apie šv. Kazimiero gerus darbus, maldos svarbą ir tikėjimo ženklus mūsų ir šventųjų gyvenime buvo aukojamos šv. Mišios. Joms vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinis sekretorius mons. Gintaras Grušas. Koncelebravo penkiolika įvairiose jaunimo pastoracijos srityse besidarbuojančių Vilniaus arkivyskupijos kunigų. Per pamokslą mons. G. Grušas priminė, jog šventumas yra ne sudėtos rankos ir į dangų pakeltos akys, bet pastangos mylėti ir troškimas būti mylimam. Šventumo kelias yra glaudžiai susijęs su gavėnios programa: aktyvesniu maldos gyvenimu, pagalbos darbais kitų žmonių labui ir pasninku kaip sugebėjimu atsisakyti, pastanga suvaldyti save. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus Šventosios Dvasios parapijos jaunimo choras. Po Eucharistijos liturgijos visi šventės dalyviai turėjo progą pamatyti Vilniaus arkikatedros jaunimo parengtą unikalų vaidinimą – misteriją „Šv. Kazimiero gyvenimas“. Spektaklio režisierė – S. Bielskytė. Pasibaigus spektakliui lauke prie Vilniaus arkikatedros jaunimas vaišinosi arbata ir bandelėmis. Aktyvi dienos programa baigta naktiniu žaidimu po Vilniaus senamiestį „Nerealus Vilnius“. Jaunimas aplankė Vilniaus senamiestio vietas, susijusias su įvairiais šventaisiais. Šventę vainikavo Švč. Sakramento adoracija, surengta Vilniaus arkikatedros bazilikos Šv. Kazimiero koplyčioje. Adoraciją, kuri truko iki pusiaunakčio, vedė Tiberiados maldos grupė, Vilniaus Gailestingumo šventovės jaunimo maldos grupelė, Bernardinų bažnyčios pranciškoniškas jaunimas ir Vargdienių seserys bei jų bičiuliai. Šventės rengėjai – Vilniaus arkikatedra bazilika, Vilniaus krašto ateitininkų valdyba, Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras ir Vilniaus Pal. Jurgio Matulaičio parapija.

Kauno arkikatedroje

Kovo 4 d. vidudienio iškilmingomis šv. Mišiomis Kauno arkikatedroje bazilikoje paminėta pirmojo Lietuvos ir pasaulio lietuvių jaunimo globėjo, videntelio mūsų šventojo – šv. Kazimiero iškilmė. Šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, mons. Adolfas Grušas. Liturgijos pradžioje arkivyskupas pakvietė tikinčiuosius melstis, kad šv. Kazimiero pavyzdys brandintų kiekvieno žmogaus norą siekti šventumo. Arkiv. S. Tamkevičius per pamokslą išryškino tas šv. Kazimiero savybes, į kurias vertėtų įsižiūrėti ir šiandienos žmogui. Ganytojas atkreipė dėmesį, kaip sąmoningai būsimą šventojo tėvai stengėsi ugdyti savo vaiko religingumą ir dorybingumą. „Dievo planuose šv. Kazimierui buvo skirta ne žemiškojo karaliaus, bet šventojo garbė ir karūna. Šios žemės keliais šv. Kazimieras vaikščiojo trumpai – vos 26-erius metus, bet paliko pavyzdį, kaip reikia sekti Kristų mylint savo šalį ir jos žmones. Jo pavyzdys ypač aktualus mūsų dienų jaunimui ir ne tik jam“, – sakė ganytojas, išskeldamas šventojo dvasinę sąsają su apaštalu Pauliumi – abu jie dėl Kristaus atsisakė visokio žemiško gėrio, taip pat pabrėždamas sektiną meilę vargšams, susivaldymą. „Tai pamoka mūsų dienų pasauliui ir kiekvienam iš mūsų, kiek dėmesio turime

skirti išorei – daiktams ir prabangai ir kiek – dvasinėms vertybėms. Išnaudokime dabartinio gyvenimo sumaištį tam, kad geriau suvoktume Evangelijos kelio palaimą ir visų kitų kelių pragaištingumą“, – sakė arkivyskupas per pamokslą.

Kauno Karmelitų parapijoje

Kovo 3 d. Šv. Kryžiaus (karmelitų) bažnyčioje pristatytas S. Dariaus ir S. Girėno gimnazijos tikybos mokytojų rengtas projektas „Šv. Kazimieras – ypatingasis Lietuvos ir pasaulio lietuvių jaunimo globėjas“. Mokiniai atliko literatūrinę kompoziciją „Ypatingajam – ypatinga“. Tą dieną po bažnyčios skliautais susirinkę gimnazijos moksleiviai klausėsi kanklėmis atliekamų kūrinių ir stebėjo, kaip šventasis Kazimieras, lydintas dvariškių, iš lėto žengė per visą bažnyčią lig pat altoriaus, kur suklupęs, palinkęs maldai, kalbėjo: „Iš Tavo rankų, Dieve, gavęs rytą, – lydėk mane lig vakaro! – meldžiu... Ir skubinuos – mažų darbų daryti su meile ir dėkingumu didžiu“ (Lacrima). Gimnazijos teatro būrelis mokiniai, vadovaujami vadovės Aušros Jankauskaitės, ne tik atliko dvariškių ir šv. Kazimiero vaidmenis, bet ir supažindino su šventojo gyvenimo istorija, jo kanonizacija, italų dailininko Carlo Dolci piešto šv. Kazimiero paveikslo istorija. Parapijos klebonas kun. Renaldas Šumbrasuskis palinkėjo gimnazijos mokiniams sekti šv. Kazimiero, šv. Pauliaus ir kitų šventųjų pavyzdžiu, skaityti Evangeliją, sieti savo gyvenimą su malda ir visada siekti šventumo. Klebonas mokiniams surengė ekskursiją bažnyčioje, papasakojo jos istoriją. Mokiniai, žvelgdami į miestą iš bažnyčios bokštų, grožėjosi Kauno panorama, aplankė koplyčias, zakristiją, sukalbėjo maldą ir uždegė žvakelių prie šv. Kazimiero paveikslo. Vėliau parapijos namuose vyko aptarimas ir pasidalyta įspūdžiais prie arbatos puodelio.

Šiaulių Šv. Jurgio bažnyčioje

Kovo 1 d. šventojo Kazimiero mirties 525-osios metinės ir pirmojo šios parapijos klebono Justino Lapio gimimo 125-osios metinės paminėtos Šiaulių Šv. Jurgio bažnyčioje. Sumos šv. Mišias aukojo Šv. Jurgio parapijos klebonas Egidijus Venckus, pirmojo gavėnios sekmadienio pamokslą skyręs gavėnios laikotarpio prasmei aptarti.

Po šv. Mišių minėjimo popietę pradėjo II muzikos mokyklos vaikų choras (vadovė Eugenija Balevičienė). Jiems talkino Almos Balčiūnaitės vadovaujamas styginių instrumentų kvartetas. Stasio Žalalio vadovaujamas choras „Bičiuliai“ atliko G. Purlio kūrinių „Giesmė šventajam Kazimierui“. Minėjime dalyvavo Šv. Kazimiero ordino garbės kancleris Petras Juodelė su savo palydovais. Šiaulių miesto garbės pilietis Albertas Griganavičius, pristatydamas šv. Kazimiero ir kunigo Lapio biografijas, jų gyvenimuose išžvelgė daug ką bendro. Abu buvo pareigos žmonės, abu sirgo džiova. Tik kun. Lapiui buvo lemta gyventi daug ilgiau. Jo darbai, A. Griganavičiaus teigimu, verti didelio susižavėjimo ir pripažinimo. Justinas Lapis (1884–1967) kunigu iššventintas 1907 m. Iki 1919 m. kunigavo Rusijoje. Grįžęs į Lietuvą kurį laiką vikaravo Šiaulių Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Nuo 1923 m. buvo pirmasis Šiaulių Šv. Jurgio parapijos klebonas. Šiauliuose įsteigė pavargėlius šelpusios Šventojo Vincento draugijos skyrių, rėmė ne vieną katalikiškąją organizaciją. Pasižymėjo visuomenine veikla: buvo Šiaulių miesto tarybos narys, Socialinės apsaugos komisijos pirmininkas, dalyvavo Kraštotyros draugijos veikloje. Vokiečių okupacijos metais labai daug padėjo žydams. Palaidotas Šiaulių Šv. Jurgio bažnyčios šventoriuje. Ten po minėjimo ir susirinko tikintieji padėti gėlių, pagerbti, pasimelsti.

Vėžaičiuose

Kovo 4 d. Lietuvos globėjo šventės proga šio šventojo titulą turinčioje Vėžaičių bažnyčioje Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ aukojo šv. Mišias. Koncelebravo Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vadovybės nariai – rektorius kan. Jonas Ačas, vicerektorius finansiniams ir ūkiniams reikalams

Renginys prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo kun. Ramūnas Mizgiris OFM ir Lietuvos Caritas generalinis direktorius kun. Robertas Grigas. Tą dieną melstasi už vargstančiuosius ir jų geradarius. Po šv. Mišių naujosios patalpos buvo pašventintos.

Per pamokslą kun. Ramūnas Mizgiris OFM kalbėjo apie drąsą, kurios reikia norint daryti gera. Pasak jo, visi, kurie padeda silpniesiems, tai daro ne iš noro pasipuikuoti, bet skatinami gerosios Dievo Dvasios.

Kunigo minčiai pritarė ir sveikinimo žodį Caritas organizacijai tarę Kauno miesto vicemeras Algimantas Kurliavičius, Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Zenonas Abramavičius, Socialinių, sveikatos ir šeimos reikalų komiteto pirmininkė Loreta Kudarienė, Socialinių reikalų skyriaus vedėjas Alvydas Malinauskas. Kauno nakvynės namų direktorė Zita Verbavičienė pasidžiaugė, kad naujose patalpose veikti galės Lietuvos Caritas dienos centras buvusiems nuteistiesiems, prašė susirinkusių Dienos centro lankytojų bei nakvynės namų gyventojų tausoti tą aplinką, kuri daugeliui taps naujaisiais namais.

Po Kauno miesto savivaldybės atstovų ir Caritas bendradarbių sveikinimų realią Caritas ir Bažnyčios pagalbą patvirtino Veikliųjų žmonių bendrijos narių liudijimai, kaip neatpažįstamai Dievo malonė ir įtikėjimas jo meile pakeičia žmogaus gyvenimo kryptį. Solidarumą su vargstančiais ir gyvenime suklupusiais parodė ir bendri bičiuliški pietūs. Drauge ruoštos vaisės sustiprino ir suartino spėjusius praalkti bendros veiklos partnerius ir gausiai susirinkusius Caritas teikiamos pagalbos gavėjus.

Kol kas naujose patalpose veiks tik Lietuvos Caritas projektas „Kalinių globa ir reintegracija“, tačiau ateityje čia planuojama vykdyti ir kitą šios organizacijos veiklą.

-Ici-

Pašventintos Telšių vyskupijos Šeimos centro naujosios patalpos

Kovo 2 d. į Žemaičių Kalvarijos šventovę rinkosi Telšių vyskupijos dekanatų ir parapijų šeimos centrų vadovai bei darbuotojai. Po šv. Mišių buvo pašventintos Telšių vyskupijos Šeimos centro naujosios būstinės Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose patalpos.

Pasibaigus rožinio maldai, kurią vedė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos antrojo kurso klierikai, prasidėjo sumos šv. Mišios. Ši diena buvo skirta Tauragės dekanatui. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ. Koncelebravo Tauragės dekanas g. kan. Alvydas Bridikis, Tauragės ir kitų dekanatų kunigai. Per pamokslą Telšių vyskupas kalbėjo apie mūsų tautos šventąjį – karalaitį Kazimierą. Pamokslininkas ypač akcentavo šio šventojo besąlygišką atsivadimą skaistumui dėl Kristaus, dėl krikščionių tikėjimo. Po šv. Mišių Žemaičių Kalvarijos bazilikoje eitas Kryžiaus kelias, homilijas jo metu sakė Tauragės dekanato kunigai. Žmonės buvo kviečiami giliau išgyventi gavėnios laikotarpį tiek asmenine, tiek bendruomenine malda.

Užbaigę Kryžiaus kelią bazilikoje visi kartu su Telšių vyskupu pajudėjo į Žemaičių Kalvarijos parapijos namus, kur buvo pašventintos naujosios Telšių vyskupijos Šeimos centro patalpos. Iš pradžių Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ gausiai susirinkusiems šventės dalyviams priminė, kad šis Šeimos centras, kurio patalpos perkeliamos iš Telšių į Žemaičių Kalvariją, yra labai reikalingas šių dienų visuomenei – čia, šalia didingosios Žemaičių Kalvarijos šventovės, globojamas Krikščioniškų Šeimų Karalienės, jis savo veikla gali padėti šeimoms ir jaunoms poroms iš naujo atrasti santuokinio gyvenimo esminius pamatus ir ypač tikėjimo svarbą šeimoe.

Sveikinimo žodį tarė Plungės miesto ir rajono merė Elvyra Lapukienė, Plungės savivaldybės administracijos direktorius Albertas Krauleidis, remonto

kan. Remigijus Saunorius, vicerektorius studijų reikalams kun. Viktoras Ačas, prefektas kun. Egidijus Kumža, Klaipėdos dekanato dekanas kun. Vladas Gedgaudas, vicedekanas kan. Jonas Paulauskas, kiti iš artimesnių ar tolimesnių parapijų atvykę dvasininkai. Šv. Mišių pradžioje buvo pašventinta nauja parapijos vėliava. Prieš šv. Mišias, kuriose dalyvavo Telšių kunigų seminarijos klierikai, parengiamojo kurso auklėtiniai bei licėjaus mokiniai, taip pat gausus būrys vaikų ir suaugusiųjų, du II teologijos kurso klierikai – Stasys Blinstrubis ir Martynas Girininkas – supažindino susirinkusiuosius su šv. kankinio Brunono Kverfurtiečio istorija. Dviejų minėjimų – Šv. Kazimiero ir Lietuvos vardo tūkstantmečio – sąsajas per pamokslą atskleidė vysk. J. Boruta SJ. Pasak Telšių ganytojo, šiomet švenčiame tūkstantmetį, kai buvo pirmąkart paminėtas Lietuvos vardas. Būtent aprašant kankinio šv. Brunono nužudymą istorijos šaltiniuose pirmą kartą ir buvo užrašytas žodis „Lietuva“. „Galime taip pasakyti: pirmasis mūsų žemėje Evangelijos grūdą sėjo šv. Brunonas Kverfurtietis, o pats gražiausias jo sėjos vaisius yra kol kas vienintelis mūsų tautietis šventasis Kazimieras“, – sakė jis, primindamas kai kurias šv. Kazimiero biografijos detales ir ragindamas atkreipti dėmesį į skaistumo dorybę bei, sekant šventųjų pavyzdžiais, siekti amžinos laimės Dievo artumoje.

Pasibaigus iškilmingoms šv. Mišioms miestelio gatvėmis nusidriekė Eucharistijos procesija. Po procesijos grįžus į bažnyčią, Telšių ganytojui, gausiai susirinkusiems tikintiesiems bei jaunimui, kunigams ir seminaristams nuoširdžiai dėkojo jau keletą metų Vėžaičių parapiją aptarnaujantis Gargždų klebonas, Klaipėdos dekanato vicedekanas kan. Jonas Paulauskas. Buvo linkima, ypač jaunimui, lankyti šią diecezinę Telšių vyskupijos šventovę, iš šv. Kazimiero gyvenimo semtis jėgų savo tikėjimo kelionėje. Po visų iškilnių surengta šventinė agapė.

-ksb, kasp, krb, irat, kasab, nk-

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 24 d. Kauno arkivyskupijos dvasininkai dalyvavo kurijoje vykusiame bendrame susirinkime. Arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius supažindino su 2008 m. sielovadine ir finansine arkivyskupijos gyvenimo padėtimi. Susirinkime dalyvavo svečių – aukštųjų Lietuvos policijos pareigūnų, su kuriais aptartos policijos ir Bažnyčios bendradarbiavimo galimybės. Svečius atlydėjo Lietuvos policijos kapelionas kun. Aušvydas Belickas.

Pirmojoje susirinkimo dalyje išsamus arkiv. S. Tamkevičiaus pranešimas apibendrintais statistiniais duomenimis, išskirtais sielovadiniais rūpesčiais bei tobulintinomis sritimis atskleidė plačią arkivyskupijos gyvenimo panoramą 2008-aisiais. Aptardamas sielovadinius patarnavimus, ganytojas atkreipė dėmesį, jog Bažnyčios statistika, surinkta pagal klebonų ataskaitas, irgi atspindi tam tikras visuomenės gyvenimo tendencijas, pvz., gyventojų skaičiaus mažėjimą. Pakrikštyta beveik tiek pat, kaip ir kasmet, 5170, tačiau palaidota visu tūkstančiu daugiau – 6329 asmenys. 4618 vaikų priėmė pirmąją Komuniją, sutvirtinta 2349 jaunuoliai – gerokai daugiau nei pernai. Ganytojas pasidžiaugė 8 tūkst. aplankytojų ligonių ir paragino šio patarnavimo ypač neapleisti. Kunigų dėmesys atkreiptas į šeimų lankymą, kuris neturėtų apsiriboti namų pašventinimu ir pan. „Manau, kad tai labai svarbi sielovados dalis, kai įvyksta naudingų susitikimų bei pokalbių, nešančių gerų vaisių“, – sakė ganytojas, beje, padėkojęs ir kunigams, kurie ugdo parapijose ministrantus, palaiko adorotojas.

Kauno arkivyskupijos ordinaras išsamiai apžvelgė ir parapijų finansinį išsilikimą. Rinkliavos parapijose pernai sudarė 4 mln. litų; įvairių aukų, paramos bei finansavimo iš Lietuvos bei užsienio fondų parapijos gavo per 6 mln., padavusios turtą – 1,7 mln. litų; padaugėjo paskyrusiųjų 2 proc. gyventojų pajamų

mokesčio ir iš to surinkta kiek daugiau nei 400 tūkst. litų; beveik 1 mln. litų parapijos gavo juridinių asmenų paramos ir maždaug tiek pat pasiskolino. Pagrindines parapijų išlaidas sudarė beveik 2 mln. litų personalui išlaikyti ir „Sodros“ mokesčiams; maždaug tiek pat skirta sielovadai (tai žymiai daugiau palyginti su ankstesniais metais); suteikta pagalbos už 647 tūkst. litų; beveik ketvirtį milijono parapijos skyrė seminarijai išlaikyti; beveik 1 mln. litų sumokėta už komunalines paslaugas, per 7 mln. litų – už remontus. Kauno kunigų seminarijos, kur dabar studijuoja 16 Kauno ir 10 Vilkaviškio vyskupijos klierikų, duomenys, pasak arkiv. S. Tamkevičiaus, verčia mąstyti ir rūpintis Bažnyčios ateitimi, pasaulimų ugdymui skirti nuolatinį dėmesį. Seminarija išlaikoma Kauno bei Vilkaviškio vyskupijų tikinčiųjų ir biudžeto lėšomis (per metus jų reikėjo 562 tūkst. litų, beveik antra tiek skyrė parapijos ir vyskupijos), tačiau, trūkstant studijuojančiųjų, vieno klieriko išlaikymas darosi ypač brangus (maždaug 26 tūkst. litų per metus). „Išorinės sąlygos nėra palankios, jaunuoliams sunku apsispręsti, – sakė ganytojas, turėdamas galvoje jaunimą žalojančią seksualizuotą kultūrą, emigraciją, silpnas šeimas. – Tačiau neteisinga būtų nieko nedaryti ar daryti per mažai. Čia be galo svarbi ir gera kunigo tarnystė parapijoje, kai suaugę ir vaikai mato jį kupiną džiaugsmo ir gražiai atliekantį savo pareigas.“

Aptardamas arkivyskupijos pajamas, ganytojas išskyrė aukas – 600 tūkst. litų, biudžeto lėšas – 7,5 mln. (jos teko Šiluvos projektui bei arkikatedros remontui), per 700 tūkst. litų gauta iš ūkinės veiklos. Pabrėžta, jog Šiluvai Lietuvos ir užsienio aukotojai skyrė 1 mln. 700 tūkst. Arkivyskupijos išlaidos skirtos personalui išlaikyti – 523 tūkst. litų (institucijose dirba 60 žmonių), sielovadinei veiklai bei evangelizacijai – 485 tūkst., pastatų išlaikymas kainavo 709 tūkst. litų. Arkivyskupijoje veikė Paramos kasa – 297 tūkst. litų skirta parapijoms, kunigams paremti, misijoms palaikyti ir kt. Pranešime aptartas arkivyskupijos Tribunolo darbas (dabar nagrinėjamos 99 bylos, 50 ieškinių išspręsta per metus; 70 santuokų paskelbtos negaliojančiomis). Neblogėja tikybos pamokų lankymas mokyklose (jas lanko 40 874 moksleiviai, arba 50,6 proc.). Sužadėtinių rengimo santuokai programoje dalyvavo beveik 3 tūkst. sužadėtinių. Arkiv. S. Tamkevičius pasidžiaugė daug rūpesčių kėlusiais, bet regimais darbais: Šiluvos sakralinės aikštės, Kauno arkikatedros atnaujinimu, pastatytais jos parapijos namais, čia įkurtu Jono Pauliaus II piligrimų centru, padėsiančiu gaivinti religinį aktyvumą. Pradėtas statyti Piligrimų centras (čia įsikurs ir muziejus) Šiluvoje. Susirinkime aptarti ir kiti pastoracijos klausimai, pasidalyta Evangelijos žinios jubiliejinių metų arkivyskupijoje aktualijomis.

Antroje susirinkimo dalyje kalbėjo svečiai – Lietuvos policijos departamento generalinio komisaro pavaduotojas Saulius Skvernelis, Viešosios policijos valdybos pirmininkas Renatas Požėla, Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkas Algirdas Kaminskas (dalyvavo ir šio komisariato viešųjų ryšių specialistė Vitalija Gintautienė). Atsakingieji pareigūnai išreiškė teigiamą požiūrį į jau vykstantį Bažnyčios ir policijos bendradarbiavimą visuomenėje. Socialinė prevencija mažose, ypač kaimo, bendruomenėse, moralės skatinimas, pagalba sprendžiant kaimo žmonių saugumo, saugaus eismo klausimus, vaikų ir jaunimo ugdymas prisidedant prie nepilnamečių nusikaltamumo mažinimo – tai sritys, kur tikimasi dvasininkų pagalbos ir paramos. Kunigo žodis gali būti veiksmingesnis už policijos sankcijas, jis gali padrašinti bei palaikyti ir pačius policijos pareigūnus – taip įvertintas dvasininkų vaidmuo, kviečiant juos dar aktyviau, nuoširdžiau palaikyti bendradarbiavimą abipusėmis iniciatyvomis. Paskui svečiai atsakė į kunigų klausimus.

Apibendrinamas diskusiją arkiv. S. Tamkevičius padėkojo svečiams už bendradarbiavimą ir atkreipė dėmesį, jog be Bažnyčios pastangų ugdyti žmones ir policijai tektų daugiau rūpesčių. „Gerai dirbantys kunigai, jų pavyzdys, lai-

darbus atlikusios UAB įmonės „Palska“ direktorius Algis Pečiulis, miestelio seniūnijos, bendruomenės, kultūros centro, vidurinės mokyklos atstovai, Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose jau ketvirti metai veikiančio Vaikų ir jaunimo dienos centro „Vilties vėrinėliai“ vadovė, bendruomenės nariai. Trumpą meninę programą parengė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus parengiamojo kurso studentai.

Po sveikinimų ir kalbų rėmėjams padėjo ir raštus bei atminimo dovanėles įteikė Telšių vyskupijos šeimos centro direktorius kan. mgr. Jonas Ačas. Visiems susirinkusiesiems padėkos žodį tarė Telšių vyskupijos šeimos centro reikalų vedėjas kun. teol. lic. Andrius Vaitkevičius. Po oficialiosios dalies šventės dalyviai rinkosi į parapijos salę, kur vyko šventinė agapė. -kasab-

Jaunimo vadovų seminaras

Vasario 20–22 d. Kauno arkivyskupijos jaunimo centre vyko arkivyskupijos jaunimo lyderių seminaras „Kiek kainuoja pasitikėjimas?“ Jame dalyvavo 24 aktyviausieji jaunimo grupių nariai, suvažiavę iš įvairių arkivyskupijos dekanatų bei parapijų. Seminaro metu gvildinti pasitikėjimo savimi, kitais ir Viešpačiu aspektai, svarbūs ir patiems vadovams, ir jaunimo veiklos Bažnyčioje palaikymui. Seminarą vedė kun. Kęstutis Kėvalas, Jaunimo centro komanda – Vaida Spangelevičiūtė, Kristina Ščiukaitė, Lina Žadvydaitė. Penktadienį seminaras prasidėjo susipažinimu ir žaidimų muge, šeštadienį gvildinta seminaro tema, vakare jaunimas dalyvavo Taizė pamaldose Jono Pauliaus II piligrimų centre. Sekmadienį arkikatedroje drauge šventos šv. Mišios, jas aukojo buvęs Jaunimo centro vadovas kun. Vincas Kudirka. Vėliau jaunesni seminaro dalyviai aptarė veiklos planus ir aktyvesnio bei glaudesnio bendradarbiavimo galimybes.

-kasp-

Brolio Robo viešnagė

Vasario 20 d. Marijonų gimnazijos direktoriaus kun. Vytauto Briliaus MIC

kvietimu Marijampolės Marijonų gimnazijos bendruomenėje lankėsi Taizė vienuolyno brolis Robas. Svčias papasakojo apie Taizė bendruomenę, kurią sudaro per 100 vienuolių iš daugiau nei 25 valstybių.

„Dievas tegali mylėti“, – tai bendruomenės įkūrėjo brolio Roger žodžiai. Taizė nuo pat įsikūrimo gaivina du siekiai: gyvenimas bendrystėje su Dievu per maldą ir priimta atsakomybė tapti taikos, ramybės ir pasitikėjimo skleidėjais žmonijos šeimoje. Čia Dievo ieškoma meldžiantis, giedant, tylint ir apmąstant. Tai padeda atrasti vidinę ramybę, gyvenimo prasmę ir suteikia naujų jėgų. Tai galimybė geriau suvokti, kad gyvenimas – kaip tik ta vieta, kur Kristus laukia mūsų.

Brolis Robas atsakė į gimnazistų klausimus, kvietė registruotis ir dalyvauti Pasitikėjimo piligrimystės renginyje Vilniuje. Jis neabejoja, jog ši piligrimystė paliks pėdsaką kiekvieno dalyvio širdyje, padės suprasti, kas yra vienybė ir kodėl šių dienų pasauliui tokia svarbi taika. Dar neturinčius tikėjimo džiaugsmo brolis kvietė jo ieškoti su viltimi, kantrybe ir atvira širdimi, o jau patyrusius tikėjimo malonę vertinti tai kaip didžiausią turtą. Pasak vienuolio, žmogaus sielos gėmėse glūdi tylus bendrystės troškimas. Šis Dievo troškimas jau ir yra tikėjimo pradžia. Kaip būtų paprasta, jei viskas šiame pasaulyje būtų paaiškinama, jei egzistuoūtų formulės, pagal kurias galima būtų apskaičiuoti, kur, kaip, kodėl gimsta Tikėjimas, Viltis, Meilė. Mes gyvename nuolat ieškodami tiesos.

-vr-

Maldos akcija Jurbarkė

Vasario 27–kovo 1 d. Jurbarką sujungino maldos akcija, kurioje dalyvavo Kauno kunigų seminarijos 4–6 kursų klierikai, Jurbarko parapijos jaunimas ir Kauno arkivyskupijos jaunimo centro komanda (KAJC) su br. Pauliumi Vaineikiu OFM.

Šis renginys, tapęs švente ir visam Jurbarko miestui, buvo organizuotas

ku pasakytas geras žodis jau savaime yra didelė pagalba visuomenei“, – sakė ganytojas užbaigdamas kunigų susirinkimą ir pakviesdamas visus į agapę.

-kasp-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Kovo 4 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje surengtas arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupo augziliaras ir generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis susirinkusius kunigus pakvietė melstis už kardinolą Audrį Juozą Bačkį, kuris dėl sveikatos susirinkime negalėjo dalyvauti. Pasimelsta ir už kunigus, kurių vardas Kazimieras.

Vyskupas priminė, jog parapijose pagal darbo sutartis įdarbinti žmonės pagal įstatymus, galiojančius nuo š. m. sausio 1 d., turi mokėti ne tik mokesčius „Sodrai“, bet ir privalomą 6 proc. sveikatos draudimo įmoką, kad prireikus gautų reikiamą medicininę pagalbą. Jis taip pat aptarė kai kuriuos Santuokos sakramento teikimo momentus, priminė, kaip svarbu rūpintis priešgaisrine parapijos patalpų apsauga, primygtinai ragino pasirūpinti bažnyčiai priklausantių pastatų inventorizacija, kvietė klebonus asmeniškai kreiptis į Ekonomo tarnybą ir aptarti pastatų registracijos klausimus.

Vilniaus arkivyskupijos kurijos kancleris kun. Robertas Šalaševičius pranešė, kad Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis dalyvavo Rytų ir Vidurio Europos šalių Vyskupų konferencijų atstovų susitikime Zagrebe ir per ganytojus pakvietė jaunos žmones dalyvauti gegužės 1–3 d. Vilniuje rengiamame Europos jaunimo Taizė susitikime. Arkivyskupas apie būsimą susitikimą taip pat išsiuntinėjo pranešimus Vyskupų konferencijų pirmininkams ir iš kai kurių jau gavo pranešimus, kad jaunimas ketina dalyvauti.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro sielovadininkas kun. Marius Žitkauskas džiaugėsi, kad dauguma parapijų kruopščiai ruošiasi būsimam susitikimui, į pasirengimo grupes ateina vis naujų žmonių, o Taizė pamaldose dalyvauja ne tik jaunimas, bet ir kunigai. Jauniems žmonėms svarbus kunigų palaikymas ir padrašinimas.

Pasak Taizė grupelių Lietuvoje koordinatoriaus Emilio Vasiliausko, pasiruošimas susitikimui jau išibėgėjo, visose parapijose yra šeimų, kurios priims atvykstančius piligrimus. Sukurtas filmas mokykloms ir šeimoms, dar neapsisprendusioms, ar priimti atvykstantį jaunimą, jau yra savanorių, kurie talkina rengiantis susitikimui. Po Briuselyje vykusio naujamečio susitikimo pastebimas pagyvėjimas parapijose, atsirado glaudesnis ryšys tarp jaunimo ir vyresnių žmonių.

Savanoris Matthew, atvykęs iš Taizė bendruomenės Prancūzijoje, kur gyvena visus metus, Lietuvoje lanko mokyklas, parapijas. Anot jo, vis daugiau jaunų žmonių siūlo savo pagalbą, nori prisidėti prie organizuojamos veiklos.

Vilniaus arkivyskupo kvietimu, kunigų susirinkime dalyvavo svečiai iš Neokatechumeninio kelio. Iš Slovakijos kilęs kun. Edo Dado, atsakingas už Lietuvos, Latvijos ir Baltarusijos Neokatechumeninį kelią, pasakojo apie pasirinktą dvasinio augimo būdą, šiuolaikišką katalikiškąjį ugdymą, kurio tikslas – įvesdinti žmones į Bažnyčią. Kelias, anot jo, ugdydamas tikinčiuosius vadovaujasi Vatikano II Susirinkimo mokymu, taip pat remiasi popiežiaus Benedikto XVI kvietimu eiti į tautas ir skelbti Jėzaus evangeliją, kurti bendruomenes, kurios būtų vienybės ir artimo meilės liudijimas.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas pranešė, jog rengiami paveikslėliai kaip padėka žmonėms už maldas ir aukas seminarijos išlaikymui. Be to, tai būdas pakviesti norinčius studijuoti ir

skleisti informaciją apie seminariją. Verbų sekmadienį paveikslėliai, kai renkamos aukos seminarijos išlaikymui, turėtų būti nemokamai dalijami žmonėms. Paveikslėliuose esančiomis maldomis galima pasinaudoti III Velykų savaitę, kai meldžiama pašaukimų. Seminarijoje balandžio 17–18 d. organizuojamos rekolekcijos svarstantiesiems apie pašaukimą, balandžio 25 d. rengiama Atvirų durų diena, dokumentai priimami rugpjūčio 3–7 d., o stojamieji egzaminai vyks rugpjūčio 11–12 d.

Vilniaus arkivyskupijos kurijos kancleris ir Vilniaus arkikatedros administratorius kun. Robertas Šalaševičius pranešė, kad neopresbiteriai yra įtraukti į Kunigų išlaikymo fondą ir kviečiami mokėti nustatyto dydžio įmokas. Kun. R. Šalaševičius susirinkime dalyvaujančius kunigus paakino pagerbti Vilniaus arkikatedroje viešam kultui išstatytas šv. Kazimiero relikvijas, pristatė vaikams išleistą spalvinimo knygele apie vienintelį oficialiai paskelbtą Lietuvos šventąjį ir ragino kartu su parapijų jaunimu dalyvauti šv. Kazimiero iškilmių progą kovo 7 d. Vilniaus arkikatedroje rengiamoje jaunimo šventėje. -ksb-

Evangelizacinė šventė Kauno Švč. Sakramento koplyčioje

Kovo 1 d. Švč. Sakramento (studentų) koplyčioje vyko Evangelijos žinios jubiliejinių metų Kauno arkivyskupijoje evangelizacinė šventė. Visą jaunimui skirtą šventės programą rengė Kauno akademinės sielovados grupė. Pirmoji dalis prieš šv. Mišias vyko arkivyskupijos Šeimos centro salėje.

Sekmadienio popietę prasidėjusio renginio pradžioje Kauno technologijos universiteto sielovados koordinatorė Valda Velžienė apibūdino akademinės sielovados paskirtį – evangelizuoti, ugdyti ir palaikyti būsimuosius visuomenės veikėjus, kurie būtų pajėgūs kasdieniame gyvenime remtis krikščioniškomis vertybėmis ir liudyti pasauliui. V. Velžienė trumpai apžvelgė akademinės sielovados Lietuvoje istoriją, plačiau pristatė Kauno akademinės sielovados darbuotojus, veiklos principus, bendradarbiavimą, taip pat pakvietė į kovo mėnesio renginius.

Vėliau Kauno medicinos universiteto sielovados koordinatorė Svetlana Adler-Mikulėnienė perskaitė pranešimą „Šv. Paulius, šv. Brunonas ir aš?!..“ Pradžioje ji paaiškino skyrybos ženklų gausą pavadinimo pabaigoje – kiekvienas klausytojas galįs pasirinkti labiausiai atitinkantį jo situaciją ir nuotaiką. Trumpai primindama, kodėl kalba apie šiuos šventuosius, pacitavo popiežių Benediktą XVI ir adventinį LVK laišką. „Lietuvos vyskupai mums nurodo sąsajas: Evangelijos skleidėjas vyskupas Brunonas, leidžsis į kelionę pas Gerosios Naujienos dar nepažįstančius mūsų protėvius, pratęsė šv. Pauliaus misiją, – sakė S. Adler-Mikulėnienė. Apžvelgusi lietuviškai išleistas knygas apie šv. Paulių ir šv. Brunoną, ji priminė jų biografijas, plačiau aptarė abu šventuosius ir kiekvieną žmogų vienijančius momentus: Krikštą, atsivertimą, pašaukimą, išsilavinimą ir t. t.

Šiai jaunimo šventei VDU Katalikų teologijos fakulteto studentų evangelizacinė komanda buvo parengusi ir pristatė programą „Ar įmanomas atleidimas?“ Evangelizacinės komandos nariai ragino atpažinti klaidingą Dievo įvaizdį ir atrasti tikrąjį mylintį Tėvą – „išdrįsti pakelti akis į dangų, kad ir kaip baisiai būtų nusidėjęs“.

VDU kapelionas kun. Simas Maksvytis pristatė studentams *Kairos* rekolekcijas. Žodis *Kairos* reiškia „Dievo tikslui paskirtas laikas“, arba trumpiau – „Dievo laikas“. Tai apsisprendimo ir iššūkio laikas – vienas savaitgalis, kuris gali pakeisti gyvenimą. Taip liudija daugybė jaunų žmonių, grįžusių iš šių rekolekcijų. Kapelionas trumpai pristatė *Kairos* rekolekcijų istoriją. Lietuvą ši praktika pasiekė per Vilniaus jėzuitų gimnazijos kapelioną t. Vytautą Sadauską SJ.

kaip KAJC seminaras seminaristams, jį palaikė Jurbarko dekanas kun. Kęstutis Grabauskas ir parapija. Žmonės buvo kalbinami gatvėse, lankomi namuose, ligoninėse, bendrabučiuose ir kviečiami į bendrą maldą – adoraciją už Jurbarko miestą, šeimas, visus žmones. Per sekmadienio šv. Mišias Švč. Trejybės bažnyčioje br. P. Vaineikis drąsino vietos gyventojus nepasiduoti sunkiam metui, džiaugtis kiekviena diena ir liudyti visai Lietuvai.

Savaitgalį parapijos žmonės labai geranoriškai ir svetingai priėmė svečius atverdami savo namų duris ir suteikdami jiems nakvynę. Sužavėti Jurbarko gyventojų atvirumu seminaro dalyviai ir rengėjai džiaugėsi, dėkojo Jurbarko dekanui, jaunimui ir parapijos aktyvui bei šeimoms. -lž-

Evangelizacinė šventė Kauno Šv. Gertrūdos bažnyčioje

Vasario 22 d., sekmadienį, Evangelijos žinios jubiliejinių metų evangelizacinė šventė vyko Kauno Šv. Gertrūdos (marijonų) bažnyčioje. Gausiai, kaip ir kiekvieną sekmadienį, čia susirinkę šios bažnyčios lankytojai ir choras pasveikinimo bei padėkos giesmė pasitiko Kauno arkivyskupijos augziliarą vyskupą Joną Ivanauską, kuris drauge su bažnyčios rektoriumi t. Vytautu Briliumi MIC aukojo šv. Mišias. Vysk. J. Ivanauskas pasveikino bažnyčios rektorių, brolius marijonus, pastoracinę tarybą, visą bendruomenę, pakvietė drauge melstis už Lietuvos šeimas, jaunimą, visus vargstančius ir kenčiančius, melsti Lietuvos žmonėms tikėjimo. Per pamokslą vyskupas drąsino pamaldų dalyvius nebijoti į savo ketinimus bei sumanymus įsileisti Viešpaties, linkėjo atvirumo jo malonei, jo netikėtumams, artėti prie jo, nepaisant visų galimų užtvarų. Jis ragino tvirtai pasitikėti, kad Dievas suteikia žmogaus gyvenimui tai, kas geriausia. Vyskupas nusakė prioritetus švenčiant Evangelijos žinios tūkstantmetį, pabrėžė svarbą skaityti Šventąjį Raštą ir melstis su juo, pareigą dalyvauti sekmadienio šv. Mišiose.

Šv. Mišių pabaigoje t. V. Brilius MIC padėkojo vysk. J. Ivanauskui už bendruomenės aplankymą. Tikintieji buvo pakviesti dovanai pasiimti Šventojo Rašto knygų sau ar parnešti jų savo aplinkos žmonėms. Po pamaldų Marijonų talkininkų centre pirmajai Komunijai besirengiantys vaikai parodė programėlę, evangelizacinį žodį tarė bažnyčios rektorius, bendruomenė pabendravo su ganytoju. -sam-

Paskaita apie „Vilniaus albumą“

Vasario 24 d. Kauno miesto muziejuje paskaitą „Unikalus XIX a. leidinys – Jono Kazimiero Vilčinsko Vilniaus albumas“ skaitė Vytauto Didžiojo universiteto doc. dr. Aušrinė Slavinskienė. Ji supažindino su J. K. Vilčinsko biografija, aptarė istorines aplinkybes, paskatinusias jį sudaryti ir leisti didelio užmojo „Vilniaus albumą“, jamžinantį bei pasauliui atveriantį Lietuvos gamtą, architektūrą, meną, kultūrą. Prelegentė rodė ir komentavo šio leidinio litografijas.

J. K. Vilčinsko rūpesčiu leista „Vilniaus albumą“ prelegentė prilygino pasišventėlio darbui. Kad išleistų šešias albumo serijas su litografijos lakštais, J. K. Vilčinskas išleido visas savo santaupas, pardavė vertingą meno kolekciją ir dar įklimpo į skolas. Užtai ateities kartoms paliko tai, ką negailestingai naikina laikas, istorinės permainos – kaip atrodė Vilnius, jo apylinkės, architektūros ir meno paminklai, tarp jų bažnyčios, vienuolynai: jų išorė ir interjeras, paveikslai, kitos vertybės.

Carinei valdžiai nuslopinus 1831 m. sukilimą ir uždarius Vilniaus universitetą, iškilo grėsmė ir kitiems mokslo, meno, architektūros objektams: buvo uždarytos katalikų bažnyčios, vienuolynai. Suvokdamas, kad šis procesas gali spartėti, J. K. Vilčinskas sumanė išleisti „Vilniaus albumą“. Jo suburti dailininkai įvairiomis technikomis, daugiausia tapyba, jamžino architektūros, gamtos, meno objektus, žinomus to meto žmones, o pagal jų paveikslus Prancūzijoje buvo daromos litografijos. Net

Po to parodytas režisieriaus Daliaus Ramanausko filmas apie Taizė brolių rengiamą Pasitikėjimo piligrimystės etapą Vilniuje gegužės 1–3 d. Po trumpos pertraukos studentai ėjo į Švč. Sakramento koplyčią, kur vyko Eucharistijos adoracija. Norinčiųjų susitaikyti su Dievu laukė KTU kapelionas kun. Kastytis Šulčius ir koplyčios rektorius t. Vytautas Merkys SJ.

Iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, koncelebravo t. Ladislovas Baliūnas SJ, KTU kapelionas kun. Kastytis Šulčius, VDU kapelionas kun. Simas Maksvytis. Ganytojas pasveikino studentus, dėstytojus, akademinės sielovados darbuotojus, tėvus jėzuitus, kurie rūpinasi Švč. Sakramento koplyčia, ir visus susirinkusiuosius. Jis ragino melstis, kad gavėnios metas visiems išsiskirtų Dievo artumu ir jo meile, kad dovanotume vieni kitiems tas vertybes, kurias esame iš Viešpaties gavę.

Per pamokslą vysk. J. Ivanauskas ragino apmąstyti gyvenimo be Dievo padarinius, krikščionių persekiojimo laikus, kuriuos primena ne tik katakombos, bet ir Švč. Sakramento koplyčia, kuri kadaise buvo pirma ir nuostabiausia barokinė bažnyčia Kaune. Ganytojas atkreipė dėmesį, kad kuo netikėjimo tamsa yra didesnė, tuo didesnę vertę ir prasmę turi nors mažiausia spindinti šviesa. Jis linkėjo kiekvienam būti tikėjimo šviesa, tikėjimo ir gyvenimo liudijimu savo aplinkoje.

Per šv. Mišias giedojo koplyčios studentų choras „Cantate Deo“, vadovaujamas VDU sielovados koordinatorės Sigitos Petrokaitės. Po šv. Mišių studentų ir tikinčiųjų vardu vysk. J. Ivanauskui buvo įteikta gėlių. -kasp-

Pristatyta knyga apie Šventojo Sosto ambasadorių Kazį Lozoraitį

Vasario 28 d., artėjant Šv. Kazimiero šventei, Lietuvos Respublikos prie Šventojo Sosto ambasadoje Romoje buvo pristatyta knyga „Diplomatas *par excellence*: Kazys Lozoraitis“ (Artuma, Kaunas, 2009). Knygos pristatymas vyko LR ambasadoje prie Šventojo Sosto Romoje – institucijoje, kuriai diplomatas Kazys Lozoraitis atidavė brandžiausius savo gyvenimo metus.

Renginį vedė dabartinis LR ambasadorius prie Šventojo Sosto Vytautas Ališauskas. Knygos pristatymo popietėje dalyvavo knygos sudarytoja Giedrė Jankevičiūtė, „Artumos“ leidyklos vadovas ir to paties pavadinimo žurnalo šeimai vyr. redaktorius Darius Chmieliauskas, K. Lozoraičio žmona p. Giovanna Pignatelli-Lozoraitis ir jų dukra Daina, Popiežiškiosios lietuvių šv. Kazimiero kolegijos vicerektorius kun. A. Arštikaitis, studentai kunigai ir gausus būrys lietuvių, gyvenančių Romoje bei atvykusių į šį miestą pasisvečiuoti iš Lietuvos.

Ambasadorius V. Ališauskas pasidžiaugė gausiu dalyvavimu ir dėmesiu asmenybėms, iš kurių galime daug išmokti. Pasak jo, knygos apie vieną ar kitą žmogų pristatymas ir vėlesnis jos skaitymas yra drauge ir susitikimas su tuo žmogumi. „O mes ir esame turtingi susitikimų, jais gyvename ir stiprinamės, nes jų per gyvenimą patiriame dešimtis tūkstančių“, – kalbėjo diplomatas.

Knygos sudarytoja G. Jankevičiūtė pasidalijo savo prisiminimais, kaip iš pokalbių su K. Lozoraičiu gimė labai prasmingi interviu, spausdinti „Artumoje“. „Išspausdinus paskutinį interviu, jau kito mėnesio numeryje (2007 m. rugpjūtį) teko rašyti *In memoriam*“, – užbaigė savo pasidalijimą knygos sudarytoja. Prieš keletą metų ji yra išleidusi knygą „Pasivaikščiojimai po Romą su Giovanna“, kurioje su diplomato žmona p. Gv. Pignatelli-Lozoraitis keliauja įvairiomis Romos gatvėmis ir skaitytojui, o drauge piligrimui ar turistui, atskleidžia daug itališkos gyvensenos, kultūros, buities bei krikščioniškojo tikėjimo paslapčių.

Tada knygos leidėjas D. Chmieliauskas ir išsitarė: „Pamaniau, jei Giedrė galėjo pasivaikščioti po Romą su Giovanna, kodėl negalėtų pasivaikštinėti ir su Kaziu.“ „Artumos“ leidyklos vadovas trumpai, bet labai šeimyniškai pristatė šios knygos atsiradimo kelią – nuo „užsimezgimo iščiose“ iki gimimo skaitytojo žvilgsniui, protui ir istorijai. Leidėjas pasidžiaugė išties solidžiu, gausiai iliustruotu leidiniu apie Lietuvos sūnų diplomataž Kazį Lozoraitį.

Po to buvo galima knygą įsigyti ir gauti jos sudarytojos, leidėjo ir tų, kurie ją vienokiu ar kitokiu būdu kūrė, autografus. Norintys dar ilgai bendravo ambasados svečių menėje.

O sekmadienį, kovo 1-ąją, svečių namuose *Villa Lituania* aukotose šv. Mišiose, kurioms vadovavo Lietuvių šv. Kazimiero kolegijos Romoje dvasios tėvas prel. dr. Stasys Žilys, buvo melstasi už a. a. Kazį Lozoraitį bei jo brangiausias žmones, žmoną ir dukrą, irgi dalyvavusias šventime. -krb-

Mirė mons. kan. jubil. Kazimieras Gaščiūnas (1926–2009)

Vasario 22 d., eidamas 83-uosius metus, Telšių ligoninėje mirė Telšių vyskupijos kunigas mons. kan. jubil. Kazimieras Gaščiūnas. Mons. K. Gaščiūnas gimė 1926 m. kovo 4 d. Klovainių kaime, Klovainių parapijoje, Pakruojo r. Mokėsi Žiurkių ir Rozalimo pradinėse mokyklose, Panevėžio prekybos mokykloje, Panevėžio, Kauno ir Šiaulių gimnazijose. 1947 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją, kurią baigė 1952 m. 1951 m. rugsėjo 23 d. įšventintas kunigu.

1952 m. buvo paskirtas Tauragės vikaru. 1952–1953 m. darbavosi Telšių katedros vikaru, 1953–1954 m. – Tenenių parapijos, 1954–1955 m. – Pikelių parapijos, 1955–1957 m. – Vaiguvos parapijos klebonu. 1957–1958 m. rengėsi Kaune teologijos licenciatui ir dirbo Kauno Šv. Juozapo parapijoje altaristu. Įgijęs licenciatą laipsnį, buvo paskirtas Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos dėstytoju, tačiau po savaitės, sovietų saugumui reikalaujant, iš šių pareigų atleistas.

1960–1973 m. darbavosi Švėkšnos parapijos klebonu. 1965 m. pakeltas Telšių katedros kapitulos kanauninku. 1973–1975 m. – Šilutės parapijos altaristas; 1975 m. – Telšių katedros altaristas; 1975–1978 m. klebonavo Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijoje, 1978–1981 m. Mažeikių parapijoje, 1981–1988 m. Plungės parapijoje. 1988–1989 m. dėstė Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. 1989 m. vyskupui A. Vaičiui atkūrus Telšių kunigų seminariją, paskirtas jos rektoriumi. 1990 m. popiežius Jonas Paulius II suteikė jam monsinjoro titulą. 1993 m., pačiam prašant, atleistas iš rektoriaus pareigų ir paliktas dėstytoju. Nuo 2007 m., nusilpus sveikatai, liko Telšių katedros rezidentu.

Mirusysis buvo pašarvotas Telšių katedroje. Vasario 24 d. už jį aukotos laidotuvių šv. Mišios. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Šv. Mišias kartu su Telšių ganytoju aukojo apašt. prot. jubil. Bronius Antanaitis, apašt. prot. jubil. Juozapas Pranciškus Gedgaudas, Telšių vyskupo generalvikaras prel. dr. Juozas Šiurys, Švėkšnos klebonas prel. kan. Petras Stukas, Telšių kunigų seminarijos rektorius kan. mgr. Jonas Ačas, Telšių katedros kanauninkų kapitulos pirmininkas Palangos dekanas kan. dr. Algis Genutis, iš įvairių parapijų atvykę monsinjorai, kanauninkai, kunigai. Už buvusį dėstytoją meldėsi ir Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vadovybė, klierikai ir Telšių vyskupijos licėjaus moksleiviai. Laidotuvių šv. Mišiose giedojo Telšių muzikos mokyklos mokytojų ir Telšių katedros didysis sumos chorai. Palaidotas Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios šventoriuje.

-kasab-

devyniolikoje litografijų vaizduojama Aušros Vartai bei Švč. Mergelės Marijos paveikslas; kitose matyti generalgubernatūra paversti Vyskupų rūmai, Vilniaus Išganytojo (Trinitorių) bažnyčios Antakalnyje interjeras (jį skubėta įamžinti, kol stačiatikiai visiškai nepakeitė), iš portretų žvelgia Vilniaus vyskupas Vaclovas Žilinskas. Iš „Vilniaus albumo“ litografijų taip pat galime matyti, kaip atrodė Aukso kryžius, kurį Bernardinų bažnyčiai dovanojo grafas Jurgis Tiškevičius, kiti šventovėse buvę meno kūriniai. -jkk-

Keliais žodžiais

Kaunas. Kovo 4 d. Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios konferencijų salėje surengta septintoji Kauno miesto bendrojo lavinimo mokyklų mokinių dailės meninė akcija-projektas „Lietuvos dvasios milžinai: šv. Kazimieras – Lietuvių jaunimo globėjas“, skirta Lietuvos vardo tūkstantmečiui paminėti. Dalyvavo jaunieji menininkai iš 33 ugdymo įstaigų. Šie įvairia technika atlikti darbai dabar eksponuojami Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje. -sam-

Kaunas. Kovo 8 d. Karmelitų bažnyčioje per šv. Mišias šv. Kazimiero garbei giedojo VDU kamerinis merginų choras, vadovaujamas vad. Viktoro Masevičiaus. Klebonas kun. Renaldas Šumbrasuskis per pamokslą kalbėjo apie puikybės, pavydo ir rūstumo ydų žalą tikinčiojo gyvenime. Tikintieji gausiai degino žvakeles prašydami Lietuvos globėjo šv. Kazimiero užtarimo. Pabaigoje sveikinimais, gėlėmis ir plojimais buvo pagerbtas ilgametis bažnyčios zakristijonas Aloyzas Vezbergas, švenčiantis 60 m. jubiliejų. Vėliau pamaldų dalyviai dalijosi vaišėmis bendroje agapėje. -nk-

Klaidos atitaisymas

„Bažnyčios žinių“ 4 numerio 10 puslapyje rašoma, kad vyskupas Kazimieras Paltarokas perkėlęs šv. Kazimiero relikvijas į Šv. ap. Petro ir Povilo bažnyčią 1959 m. spalį. Turėtų būti – 1952 m. spalio 9 d. Atsiprašome.

„ATĖJO VALANDA“

V gavėnios sekmadienis
Jer 31, 31–34; Žyd 5, 7–9; Jn 12, 20–33

Galime įsivaizduoti, ką jautė šiandienos Evangelijoje minimi graikai. Veikiausiai jie buvo prozelitai, simpatizavę monoteistiniam judėjų tikėjimui ir bent iš dalies dalyvavę religiniame žydų gyvenime. Evangelijoje ką tik pasakota apie džiūgaujantios minios triumfą Mesijui įžengiant į Jeruzalę. Atvykę graikai pirmiausia kreipiasi į Pilypą, o šis perduoda prašymą Andriejui (beje, abiejų apaštalų vardai taip pat graikiški). Juntama tam tikra dvejonė: mokiniai tarsi nujaučia prasidėjus naują Jėzaus veiklos etapą. Iki tol net su visuomenės atstumtaisiais nevengęs bendrauti Jėzus šį kartą nei atmeta, nei priima prašymą. Jis siūlo kitką: „Atėjo valanda“. Dabar gali įvykti tai, apie ką Jėzus anksčiau ne kartą kalbėjo. Atėjo valanda ir tam, ką jo priešai iš seno plano ir nekantravo įgyvendinti.

Mums taip pat panašiai nutinka. Šaukiamės Dievo, trokštame patirti jo artumą, o jis tyli ir atrodo, kad nekreipia į mus dėmesio. Tačiau Dievas iš tikrųjų niekuomet nemiega. Nesulaukę tuoj pat jo atsakymo nemanykime, kad jis negirdi, nesidomi ar net išsižeidžia... Tai mūsų žmogiškosios patirties padiktuotos „išvados“. Iš tikrųjų Dievo tyła yra reikšminga. Dažniausiai Dievas laukia, kad žmogus pasirengtų priimti jo dovaną. O mes neretai įsikibę laikomės savo norų, įsivaizdavimų, įgeidžių. Didžiulis skirtumas tarp Kūrėjo ir kūrinio yra tas, kad Dievas moka laukti, jis yra kantrus. Jis šimtmečius rengė Izraelį priimti Mesiją. Jis laukia kiekvieno žmogaus, stovi prie durų ir beldžia. Žmogaus širdies durys užsklęstos iš vidaus, jas galima atidaryti tik iš vienos pusės. Dažnai sakome, kad esame nusivylę ir nuliūdę. Kitais žodžiais tariant, esame nekantrūs. Žmogus norėtų gauti viską tuoj pat, nelaukęs prašymų išsipildymo iš karto matyti savo darbų vaisius. Mus liūdina tai, kad reikia palaukti. Nelengva palaukti kito, bet sunkiausia turbūt turėti kantrybės pačiam sau. Būti kantriam sau reiškia nuolat išlikti mokiniu. Neturėti sau pretenzijų, sutikti su savo ribotumais.

Norėję Jėzų sutikti graikai išgirsta pavyzdį iš gamtos gyvenimo. Jis suprantamas visų kultūrų žmonėms. Kviečio grūdo palyginimas byloja, kad gyvybė beprasmiskai neprašudoma: žemėje apmiręs grūdas sudaigins gausų derlių. Vis dėlto radikalus išsižadėjimas, apie kurį kal-

ba Jėzus, pranoksta žmogiškojo proto ribas. Vien savo jėgomis žmogui neįmanoma „nekęsti savo gyvybės šiame pasaulyje“. Štai nuskamba Jėzaus atsakymas visiems norėjusiems jį pamatyti: „Kas nori man tarnauti, tegul seka paskui mane.“ Tik sekant paskui Jėzų galima suprasti jo žinią ir išsiaiškinti neaiškumus. Atėjo Žmogaus Sūnaus pašlovinimo valanda. Valanda, kai bus pašlovinintas Jėzus – pasaulio išganytojas ir Viešpats. Pagonys jau būriuojasi laukdami šios valandos.

Artėjant kančios valandai Jėzus kalba apie aukos būtinumą ir išgyvena vidinę kovą. Jis kreipiasi į Tėvą iš pažiūros prieštariniais prašymais: „Tėve, gelbėk mane nuo šios valandos!“ Jo sutikimas aukotis yra drauge prašymas: „Tėve, pašlovinink savo vardą!“ Jėzaus žodžiai atskleidžia jo dvasios būseną. Jėzus neslepia esąs sukrėstas. Čia girdime tarsi maldos Alyvų sode įžangą. Jis prisipažįsta: „Mano siela sukrėsta.“ Net ištaria iš pažiūros nereikšmingus žodžius, išduodančius sutrikimą ir vidinę kovą: „Ir ką aš pasakysiu.“ Laiško žydams autorius mums paaiškina Jėzaus būseną: „Jis savo kūno dienomis siuntė prašymus bei maldavimus su balsiu šauksmu bei ašaromis į tą, kuris jį galėjo išgelbėti nuo mirties, ir buvo išklaustytas dėl savo pagarbumo.“

Iš dangaus nuskamba Viešpaties atsakymas. Balsas iš dangaus ženklina lemtingus Jėzaus gyvenimo momentus: krikštą Jordane, atsimainymą ant Taboro kalno. Dabar balsas nuskamba „atėjus valandai“. Pačiam Jėzui padrašinimas nebereikalingas – jis jau apsisprendęs. Šiandien balsas skirtas aplinkiniams: „Ne dėl manęs, o dėl jūsų pasigirdo tas balsas.“

Paskutinėmis gavėnios savaitėmis vis dažniau minima Viešpaties kančia. Šį sekmadienį Jėzus paskelbia, kad atėjo laikas teismui. Žmonių teismas visuomet netobulas, jo nuosprendžiai ginčytini. Jėzus įspėja neteisti savo artimo. Mūsų kasdienėje elgsenoje ir kalboje pilna vertinimų, teismų ir smerkimų. Jėzus vis dėlto kalba apie „šio pasaulio“ teismą. Šiame teisme pirmiausia bus atmesta visokio blogio šaknis: bus išmestas „šio pasaulio kunigaikštis“. Šis teismas yra kryžius, atskleidžiantis Dievo gailestingumo gelmes. Žmoniją išteisinantis nuosprendis bus paskelbtas Didįjį penktadienį: „Kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus patrauksiu prie savęs.“ Evangelistas Jonas patikslina, idant visi suprastų: „Jis tai pasakė nurodydamas, kokia mirtimi jam reikės mirti.“

KENČIANTIS TARNAS

Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienis
Iz 50, 4–7; Fil 2, 6–11; Mk 14, 1–72; 15, 1–47

Ar aprašydamas slėpinę kančiantį Viešpaties tarną, kuris atsuka nugarą jį plakantiems, atkiša žandus rautantiems barzdą, pranašas turėjo omenyje Mesiją? Ar giesmės autorius numatė, kad jo žodžiai išsipildys per išganingą Jėzaus Kristaus kančią? Aprašomus įvykius pranašas pirmiausia siejo su grįžtančiais iš Babilono tremties žydais ir jų pastangomis atstatyti sugriautą šventovę. Tačiau biblinė ir bažnytinė tradicija šiuose žodžiuose įžvelgia Mesijo kančios ir pergals pažadą. Tas, kuris mušamas neužsidengia veido, yra tas pats, kuris nusižemino tapdamas klusnus iki kryžiaus mirties. Jis ištare evangelisto Morkaus užrašytus žodžius: „Tarsi plėšiko išėjote sugauti manęs su kalavijais ir vėzdais. Kasdien būdavau pas jus, mokiau šventykoje, ir jūs manęs nesuėmėte. Tačiau teišsipildo Raštai.“ Istoriniame Babilono tremties kontekste ištarti žodžiai įgijo mesijinę prasmę ir dabar krikščionių skelbiami Velykų švenčių išvakarėse. Mūsų gyvenimas yra slėpiningas žodžių ir įvykių audinys. Dievo Dvasios galia praeinantys žemiški dalykai įgyja išliekamą vertę.

Ne tik vaikams gali kilti klausimas: kodėl du kartus skaitomas Viešpaties kančios aprašymas – Verbų sekmadienį ir Didįjį penktadienį? Bažnyčioje prasideda ypatingas laikas, Didžioji savaitė, dienos kupinos raiškių ženklų ir simbolių. Visa tai parengia mus žengti su Kristumi į Velykas. Klausomės Evangelijos apie paskutinę žemiškąją Jėzaus kelionę ne tik norėdami sužinoti, kaip tai vyko, bet ir kad patys atsidurtume to įvykio centre. Liturgija yra tarsi vartai, pro kuriuos galime įžengti ir tapti ne vien žiūrovais, bet ir Dievo Sūnaus išganingos kančios dalyviais. Jėzaus žemiškasis gyvenimas neatsiejamas nuo jo buvimo su tais, kuriuos jis išsirinko kaip bendrakeleivius. Jis patikėjo jiems savo slėpinius, pirmiausia kančios slėpinius. Golgotos tamsa mokinių tikėjimo pradmenis nuslopino išgąsčiu ir baime. Kančia aiškiausiai atskleidžia mūsų neištikimybę ir ištvėrmės stoką. Prisiminkime karčiai pravirkusį apaštalą Petrą, žadėjusį niekuomet neišsižadėti Jėzaus. Tik po Jėzaus prisikėlimo jo mokiniai ir visa Bažnyčia gali ryžtingai juo sekti: „Ar gyvename, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame“ (Rom 14, 8). Tik patyrę kryžiaus pažeminimą galime tapti Viešpaties šlovės bendrininkais.

Verbų sekmadienio liturgija prasideda triumfo kupinu Mesijo įžengimu į Jeruzalę. Specialia liturgine apeiga kartojame tai, ką darė Jėzų pasitinkantys žmonės. Netrukus po to skaitomas Viešpaties kančios aprašymas iš Evangelijos. Tie du skirtingi dalykai: džiaugsmingas

įžengimas ir kančia susiję su tuo pačiu Jėzaus nusižeminimo ir išaukštinimo slėpiniu. Apaštalas Paulius tai išreiškė žodžiais: „Jis apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą“ (Fil 2, 6–7). Verbų sekmadienio liturgija taip pat vaizduoja mūsų gyvenimo kelią. Vienas mūsų gyvenimo momentas vainikuoja visa kita – tai paskutinis atodūsis. Nesvarbu, ko gyvendami siekėme: sveikatos, mokslo, sportinių pergalių, pinigų, garbės, malonumų – paskutinio atodūžio momentas visus tuos dalykus padaro nereikšmingus. Liturgijos metu priklaupėme išgirdę žodžius: „Jėzus, garsiai sušukęs, atidavė dvasią.“ Naudingiausia, ką tą akimirką galime padaryti, – vienyti savo kentėjimuose su Jėzumi. Pašaukęs Paulių Jėzus nežada jam garsaus pamokslininko ar dvasinio rašytojo laurų. Jis sako: „Aš jam parodysiu, kiek daug jam teks iškentėti dėl mano vardo“ (Apd 9, 15). Verbų sekmadienį Viešpaties kančia atskleidžiama visa apimtimi. Tai Jėzaus Kristaus Pascha – Perėjimas, kuris tampa ir mūsų keliu.

Morkaus pasakojimas glaustas, nenušlifluotas, pilnas reikšmingų detalių. Tik trys mokiniai buvo subrendę dalytis sielvarto valanda Getsemanės sode. Tačiau Jėzaus paguodos prašymas liko neatsakytas. Mokinių snaudulį lemiamą valandą nutraukia žodžiai: „Gana! Atėjo valanda.“ Tik Morkus pasakoja apie įvykius sekusį jaunuolių, kuris išsprunka iš persekiojų rankų. Kryžiaus kelyje „atsitiktinai“ sutiktas praeivis padeda nešti Jėzaus naštą. Evangelistas žino jo ir jo sūnų vardus: Simonas, Aleksandras ir Rufas. Šiuos tris vyrus pažįsta ir Morkaus evangelijos adresatas, Romos krikščionių bendruomenė. Simonas pažodžiui įvykdė Jėzaus raginimą nešti kryžių. Viešpats jam ir jo sūnams atsidėjo tikėjimo dovana. Jėzui garsiai sušukus, šventyklos uždanga perplyšo pusiau. Tai Senosios Sandoros pabaiga. Tikėjimo išpažinimas nuskamba iš pagonio šimtininko lūpų: „Iš tikro šitas žmogus buvo Dievo Sūnus!“ Evangelisto Morkaus kančios aprašymui būdinga, kad Jėzus atsiduoda savo žudikams klusniai ir nuolankiai. Iš pažiūros pasyvią Jėzaus elgseną persekiojų akivaizdoje paaikškina pranašo Izaijo Viešpaties tarno giesmė. Pirmiausia Jėzus gina moterį, išliejusią brangius kvepalus. Po to jis ištaria dar keletą frazių iki suėmimo Getsemanėje. Tarp jų yra maldos žodžiai. Vienintelį kartą jis kalba apie save – būtent įsteigdamas Eucharistijos sakramentą, skirtą visiems jo sekėjams iki amžių pabaigos. Po suėmimo visi mokiniai jį palieka. Jėzus lieka vienas teisėjų ir minios akivaizdoje. Jis prabyla tik tris kartus. Vyriausiojo kunigo ir Piloto akivaizdoje jo trumpų atsakymų pakako jį pasmerkti. Tardomas jis nesigina. Į patyčias ir pajuokas nieko neatsako. Paskutiniai jo ištarti žodžiai yra iš 22 psalmės. Šioje psalmėje reiškiamas pasitikėjimas Dievo gailėstingumu, galiausiai skelbiamas Viešpaties triumfas.

Benediktas XVI

Mokslas ir tikėjimas vienas kitam neprieštarauja

Ištrauka iš kalbos, pasakytos per 2008 m. spalio 31 d. audienciją Popiežiškosios mokslų akademijos visuotinio susirinkimo nariams

<...> Šiame kontekste [visatos ir gyvybės evoliucijos] savaime kyla klausimų dėl santykio tarp mokslinės pasaulio sampratos ir krikščioniškojo Apreiškimo pateikiamos sampratos. Mano pirmtakai popiežius Pijus XII ir popiežius Jonas Paulius II yra pabrėžę, jog tikėjimu grįsta sukūrimo samprata neprieštarauja empirinių mokslų duomenims. Filosofija savo raidos pradžioje pasiūlė įvairių kosmoso ištakoms paaiškinti remiantis vienu ar keliais materialaus pasaulio elementais. Kosmoso atsiradimas laikytas ne sukūrimu, bet veikiau mutacija ar virsmu; tai buvo susiję iš dalies su horizontaliu pasaulio kilmės aiškinimu. Esminė pažanga supratimo, kaip atsirado kosmosas, srityje buvo padaryta ėmus traktuoti būtį kaip būtį ir metafizikai susidomėjus pačiu fundamentaliausiu būties, kuria dalijamasi, pirmosios arba transcendentinės ištakos klausimu. Kad galėtų vystytis ir evoliucionuoti, pasaulis pirma turi būti ir į šią būtį turi būti atėjęs iš nieko. Kitaip tariant, jis turi būti sukurtas pirmosios Būties, kuri tokia yra savo esme.

Konstatuoti, kad kosmoso pamatas ir jo raida yra apvaizdos kupina Kūrėjo išmintis, nereiškia sakyti, jog sukūrimas susijęs vien su pasaulio ir gyvybės istorijos pradžia. Priešingai, tuo suponuojama, kad Kūrėjas tokią raidą steigia ir remia, be paliovos grindžia ir palaiko. Tomas Akvinielis mokė, jog sukūrimo idėja turi pranokti besirutuliojančių įvykių, kurie yra istorija, horizontalią kilmę ir, vadinasi, visus mūsų grynai natūralistinius mąstymo ir kalbėjimo apie pasaulio evoliuciją būdus. Tomas pastebėjo, kad sukūrimas nėra nei judėjimas, nei mutacija. Tai steigiamas ir vėliau nenutrūkstantis santykis, susiejantis kūrinį su Kūrėju, nes būtent jis yra visos būties ir viso tapsmo priežastis (plg. *Summa theologiae*, I, q. 45, a. 3).

Evolvere paraidžiui reiškia „išvynioti ritinį“, t. y. skaityti knygą. Gamtos kaip knygos įvaizdis šaknijasi krikščionybėje ir buvo mėgstamas daugelio mokslininkų. Galilėjus gamtą laikė knyga, kurios autorius yra Dievas, lygiai kaip Dievas yra ir Rašto autorius. Tai knyga, kurios istoriją, evoliuciją, „rašta“ ir reikšmę „skaitome“ remdamiesi skirtingomis mokslų priei-

timis, visą laiką suponuodami autoriaus, panorusio mums joje save atskleisti, buvimą. Toks įvaizdis taip pat padeda suprasti, kad pasaulis, užuot kilęs iš chaoso, panašus į tvarkingą knygą, yra kosmosas. Nepaisant to, kas iracionalu, chaotiška bei destruktivu kosmosui būdinguose ilguose elementų kitimo procesuose, materija, kaip tokia, „perskaitoma“. Į ją įdėta „matematika“. Todėl žmogaus protui prieinama ne tik „kosmografija“, tyrinėjanti matuojamus reiškinius, bet ir „kosmologija“, besistengianti išvelgti kosmoso regimą vidinę logiką. Iš pradžių galime neįstengti išvysti nei visumos, nei individualių dalių santykio dermės ar suvokti dalių santykio su visuma. Tačiau vis dėlto visada lieka platus suprantamų reiškinių spektras, o pažinimo procesas yra racionalus ta prasme, kad per jį atsiskleidžia nepaneigiami tikslai ir akivaizdžios atitiktys – neorganiniame pasaulyje tarp mikrostruktūros ir makrostruktūros; organiniame ir gyvūnų pasaulyje tarp struktūros ir funkcijos; dvasiniame pasaulyje tarp tiesos pažinimo ir laisvės siekio. Tokie tvarkos lygmenys laipsniškai atsiskleidžia eksperimentiškai ir filosofškai tyrinėjant: tada aikštėn išskyla, jog jie veikia, idant palaikytų vienas kitą būtyje, ginasi nuo disbalanso, įveikinėja kliūtis. Gamtamokslio dėka taip pat ėmėme daug geriau suprasti žmonijos vietos kosmose nepakartojamumą.

Skirtumas tarp paprastos gyvos būtybės ir dvasinės būtybės, kuri yra *capax Dei*, rodo egzistuojant laisvo transcendentinio subjekto intelektualinę sielą. Todėl Bažnyčios Magisteriumas nuolatos mokė: „kiekvieną dvasinę sielą tiesiogiai kuria pats Dievas – ji nėra tėvų *gaminys*“ ir „siela yra nemirtinga“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 366). Tai rodo antropologijos savitumą bei kviečia šiuolaikinę mintį ją studijuoti.

Gerbiami akademikai, norėčiau užbaigti primindamas žodžius, pasakytus jums mano pirmtako popiežiaus Jono Pauliaus II 2003 m. lapkričio mėnesį: „Mokslinė tiesa, kuri pati dalyvauja dieviškojoje Tiesoje, gali padėti filosofijai ir teologijai vis pilnatviškiau suprasti žmogaus asmenį ir Dievo apreikimą apie žmogų, Apreikimą, užbaigtą ir padarytą tobulą Jėzuje Kristuje. Kartu su visa Bažnyčia esu labai dėkingas už tokį abipusį praturtinimą ieškant tiesos ir žmogaus gerovės.“ <...>

Kardinolas Christoph Schönborn

Popiežius Benediktas XVI apie „sukūrimą ir evoliuciją“

Pranešimas, 2008 m. gruodžio 31 d. Vatikane perskaitytas Popiežiškosios mokslų akademijos nariams

Gerbiamas Pone Pirmininke!
Eminencijos! Ekscelencijos! Ponai ir ponios!

Dėkoju jums už garbingą užduotį šiek tiek supažindinti jus su popiežiaus Benedikto XVI, profesoriaus Josepho Ratzingerio, mintimis apie „evoliuciją ir sukūrimą“. Didysis teologas Petro soste jau gana anksti ėmė reikšti nuomonę šiuo klausimu. Svarbiausius šiandienio popiežiaus pareiškimus chronologiškai jau išdėčiau jo mokinių būrelio koliokviumo, vykusio 2006 m. rudenį Castelgandolfe, darbų įžangoje (*Schöpfung und Evolution. Eine Tagung mit Papst Benedikt XVI in Castel Gandolfo*. Augsburg 2007, 7–22). Šiandien šias ištaras surikiuosiu sistemiskiau bei suskirstysiu temomis. Tai turėtų išryškinti jų reikšmę, toli pranokstančią pavienius evoliucijos teorijos klausimus.

1. Paskaita Regensburge ir jos išliekantis iššūkis

Kitą dieną po 2006 m. „Rugsėjo vienuoliktosios“ popiežius Benediktas savo buvusioje akademinėje darbovietėje, Regensburgo universitete, skaitė paskaitą, turėjusią reikšmingų padarinių. Iš pradžių didelėse islamo pasaulio srityse kilo audringas sąmyšis, lydimas ekscesų net iki krikščionių žudymo. Tačiau vėliau šitai pakeitė iki šiandien išliekantis tam tikrų islamo sluoksnių pasirengimas puoselėti dialogą, tai ypač artikuliuotai išreikšta popiežiui ir krikščionių Bažnyčių vadovams skirtame 138 islamo mokslininkų laiške dėl bendros krikščionių ir musulmonų atsakomybės už taiką ir teisingumą pasaulyje.

Per tą laiką paplito įsitikinimas, kad paskaita Regensburge pirmiausia buvo skirta ne islamo temai, bet klausimui, koks yra religijos ir proto santykis. Pagarsėjusi Bizantijos imperatoriaus Manuelio II citata sako, jog atvertinėti kitatiki į savo tikėjimą prievarta „prieštarina protui“. Atvertinėti prievarta prieštarauja protui ir *todėl Dievo esmei*.

Šia imperatoriaus ištara nusakomas proto ir religijos santykio klausimas. Kaip tik tai skaitančiam paskaitą Regensburge popiežiui ir rūpėjo. Taip įvardijama ir mano pranešimo tema. Į debatus dėl evoliucijos teorijos ir evoliucionizmo popiežius Benediktas žvelgia

būtent iš šio taško. Pamatysime, jog esminis klausimas jam yra tai, kas yra pradžioje – *logos* ar ne-protas. Remdamasis Jono evangelijos prologu, popiežius sako: „Pradžioje buvo *Logos*. Būtent tokį žodį vartoja imperatorius: Dievas elgiasi *συν λόγω*, su *logos*. *Logos* yra protas ir kartu žodis – protas, kuris kūrybingas ir gali save perteikti, bet būtent kaip protą“ (*Glaube und Vernunft. Die Regensburger Rede*. Freiburg 2006, 18).

Ar šis kūrybingasis Protas perteikia save kaip protą? Ar mūsų protas gali jį pažinti kaip protą? Ir ne tik siaurose tam tikros, pavyzdžiui, vakarietiškos, kultūros ribose, bet taip, jog būtų įmanomas dialogas, peržengiantis kultūrinės ir religinės sienas? Rimtas kultūrų dialogas įmanomas tik tada, kai protui būdinga platybė, pranokstanti ribas, kurių neišvengiamai suspausti gyvename bei mąstome. Iš esmės paskaita Regensburge siekta pasverti autentiško tarpkultūrinio ir tarpreliginio dialogo galimybes sąlygas. Man atrodo, jog kai kurie islamo mokslininkai šį iššūkį suprato aiškiau negu Vakarų komentatoriai.

Tačiau ką tai turi bendra su mūsų tema „Evoliucija ir sukūrimas“? Aiškinimasis, kas yra protas, popiežių Benediktą atveda ir prie gamtamokslyje vartojamos ir suponuojamos proto sąvokos. Regensburge popiežiui rūpi savotiška „šiuolaikinio proto savikritika“, „ne grįžti į laikus iki Apšviestos“, bet išplėsti mūsų proto sąvoką bei taikymą (plg. ten pat, 29).

Tokia šiuolaikinio proto kritika apima ir Vakarų pasaulyje vyraujančios ir neretai savita gamtamoksline proto samprata laikomos pozityvistinės proto sampratos kritiką. Tuo tarpu popiežius Benediktas gamtamoksline racionalumo prielaidose mėgina aptikti kaip tik ieškomos platesnės proto sampratos pėdsakus.

Žinau, kad tokie samprotavimai nėra būdingi gamtamokslinei kasdienybei ir kad čia svarstomiems pagrindiniams, tam tikra prasme metafiziniams klausimams jaučiama ir antipatija. Tačiau popiežius, cituodamas Sokratą, sako, jog apeiti tokius klausimus yra didelė žala. Tad išdrįskime juos kelti. Tai tikrai verta!

2. Proto sąvokos susiaurinimas

Pagrindinė paskaitos Regensburge dalis skirta klausimui: kaip ateita prie tokio proto susiaurėjimo, popiežiaus Benedikto laikomo būdingu Naujųjų laikų ženklu?

Pirmutinis žingsnis siaurėjimo linkme buvo *nominalizmas*. Šis Dievo transcendenciją nukėlė į tokią nepasiekiamą tolybę, kad „nė mūsų protas, mūsų gebėjimas suvokti tiesą ir gerį nebeatpindi Dievo, kurio beribės galybės, slypinčios už jo faktinio sprendimo, lieka

mums amžinai neprieinamos ir paslėptos“ (ten pat, 21). Dievo kūrybingasis protas nebekalba iš kūrinių. Šie yra savavališki, Dievo išminties ir proto neatspindintys steiginiai, nesuprantami, savavališki dieviškosios visagalybės steiginiai.

Reformacijos laikotarpiu tikėjimas ir protas nuosekliai atsiejami. Tikėjimas remiasi vien Raštu (*sola Scriptura*), protas „sekuliarizuojamas“. Jis vis labiau apribojamas tuo, kas „griežtai moksliska“, kas atitinka šiuolaikinio moksliskumo kanoną. „Tada tikrieji žmogaus klausimai iš kur ir kur link, religijos ir etoso klausimai nebegali rasti vietos bendrojo, taip suprantamu moksliskumu nusakomo proto erdvėje ir turi būti perkelti į tai, kas subjektyvu“ (ten pat, 27).

Popiežius Benediktas tokį susiaurinimą laiko tikru pavojumi abiem pusėms; religijai grėsmę ima kelti iracionalios „patologijos“ (ten pat, 27), tuo tarpu mokslas, kai jam nebepriskaito „religijos ir etoso klausimai“, nukenčia (ten pat, 28). Atsakas į šias „religijos ir proto patologijas“ (ten pat, 27) turėtų būti ne proto atšaukimas, bet jau minėtasis „mūsų proto sąvokos ir taikymo išplėtimas“ (ten pat, 29). Tai reikalauja įveikti „savo pačių prisiimtą proto apribojimą tuo, ką galima falsifikuoti eksperimentu“ (ten pat, 29).

Kelią tokio visos proto platybės atvėrimo link popiežius Benediktas laiko galimybe, glūdinčia pačiame šiuolaikiniam gamtamoksliniam prote (plg. ten pat, 30). Galvoje turimas kreipimasis į gamtamokslinio darbo prielaidas. Popiežius teigia: „Jis [gamtamokslinis protas] pats turi pripažinti racionalią materijos struktūrą ir mūsų dvasios ir gamtoje viešpataujančių racionalių struktūrų atitikimą tiesiog kaip duotybę, kuria remiasi jo metodinis kelias. Bet klausimas, kodėl taip yra, vis dėlto išlieka ir gamtamokslio turi būti perduotas kitiems mąstymo būdams bei plotmėms – filosofijai ir teologijai“ (ten pat, 30 ir t.). Ypač teologija semia iš pažinimo šaltinio, „kuriam užsisklęsti reikštų neleistinai susilpninti savo klausą bei atsaką“ (ten pat, 31).

3. Keliai į proto platybę

Prieš dešimt dienų iki paskaitos Regensburge „mokinių būrelis“ Castelgandolfe susitiko su savo mokytoju kaip ir kasmet pasikeisti mintimis. Popiežius Benediktas pats pageidavo temos „Sukūrimas ir evoliucija“. Debatų, kuriuos sukėlė mano *opinion editorial* laikraštyje *New York Times*, jis laikė Apvaizdos ženklų intensyviau viešinti šią temą (plg. *Schöpfung un Evolution*, 149). Jam dalyvaujant perskaityti keturi pranešimai. Prelegentais buvo prof. Peteris Schusteris, prof. Paulius Erbrichas, prof. Robertas Spaemannas ir aš. Asme-

niniai popiežiaus Benedikto pareiškimai išspausdinti simpoziumo darbų tome ir leidžia mums tiesiogiai susipažinti su jo mintimis šia tema. Čia norėčiau pateikti kelis svarbius jo pareiškimų momentus.

Pirmiausia minėtinas aiškus atsiribojimas nuo vadinaamojo „kreacionizmo“, „iš principo užsisklendžiančio mokslui“ (ten pat, 150). Turi būti aišku, katalikiškuoju požiūriu tikėti nekliudo jokios mokslinės žinios.

Tačiau popiežius Benediktas taip pat primena, kad evoliucijos teorijoje esama spragų, kurių nevalia nutylėti, ir ji neturėtų užsisklęsti klausimams, pranokstantiems jos metodų galimybes. Mat evoliucijos teorija suponuoja klausimus, „priskirtinus filosofijai bei išvedančius iš vidinės gamtos mokslų erdvės“ (ten pat, 150).

Leisiu sau perteikti ilgėlesnę citatą iš popiežiaus per diskusiją pasakytų ištartų. Kaip nekart esame patyrę, jo laisvai ištarti žodžiai visada būna žavinčiai aiškūs, tinkami spausdinti ir puikiai kalbiškai suformuluoti. Cituoju:

„Gamtamokslis atvėrė iki tol užsklęstus didžius proto matmenis ir suteikė mums naujų žinių. Tačiau džiaugdamasis savo didžiais atradimais, jis linksta atimti iš mūsų tuos proto matmenis, kurių mums ir toliau reikia. Jo rezultatai verčia kelti klausimus, pranokstančius jo metodinį kanoną, neatsakomus neperžengus jo ribų. O tie klausimai vis dėlto turi būti proto keliami ir negali būti tiesiog palikti religiniam jausmui. Šie klausimai laikytini protingais, ir būtina surasti protingų būdų jiems aptarti.

Klausimai, iškilę mums naujaip, yra didieji pirmą kartą filosofijos klausimai: žmogaus ir pasaulio *Iš Kur ir Kur link*. Man tapo aiškūs du dalykai, išryškinti trijuose pranešimuose vienas po kito. Viena vertus, racionali pati materija. Ją galima skaityti. Joje glūdi matematika, ji pati protinga, net jei ilgame evoliucijos kelyje esama to, kas iracionalu, chaotiška ir destruktivu. Tačiau materiją, kaip tokią, galima skaityti. Kita vertus, man atrodo, kad kaip visuma racionalus ir procesas. Nepaisant klaidžiojimų ir vingiavimų siaurais koridoriais atrenkant kelias teigiamas mutacijas bei išnaudojant nedidelę tikimybę, procesas, kaip toks, yra racionalus dalykas. Šis dvigubas racionalumas, vėlgi darniai atsiskleidžiantis mūsų žmogiškajam protui, neišvengiamai veda prie klausimo, pranokstančio moksliskumą, tačiau išliekančio proto klausimu: iš kur šis racionalumas? Ar yra pradžia duodantis racionalumas, atsispindintis visose šiose zonose ir visuose šiuose matmenyse? Gamtamokslis negali ir neturi į tai tiesiogiai atsakyti, tačiau turime pripažinti šį klausimą esant protingą ir išdrįsti itikėti kūrybingąjį Protą bei jam save patikėti“ (ten pat, 151 ir t.).

Manau, jog popiežius Benediktas čia keliais sakiniiais apibendrino esmę to, kas pasakytina apie mus čia dominančius debatus.

Kodėl materiją „galima skaityti“? Kodėl visas evoliucijos procesas racionalus? Iš kur šis racionalumas? Šių klausimų protas neturėtų vengti, jei nenori savęs išsižadėti, tą aš sakiau cituodamas popiežių Joną Paulių II savo straipsnyje *New York Times* laikraštyje. Tačiau būtų klaidinga tikėtis, jog į šiuos klausimus savo metodais atsakys pats gamtamokslis. Tokią klaidą veikiausiai daro *intelligent design* mokykla. Klausimą ji užduoda teisingai: iš kur gamtoje akivaizdus *design*? *Finding design in nature* – toks buvo mano ginčus sukėlusio vedamojo pavadinimas. *Design* gamtoje atranda ne gamtamoksliniais būdais vykdomi tyrinėjimai. Šitai atranda savo tyrinėjimus apmąstantis žmogus, klausiantis, ką reiškia, kad materija į jo klausimus atsako „protingai“, ir mąstantis, kodėl jo protas gali šiuos atsakymus suprasti.

4. Evoliucijos teorija kaip „pirmoji filosofija“

1999 m. kardinolas Ratzingeris skaitė daug dėmesio susilaukusią paskaitą Paryžiaus Sorbonos universitete. Ji neabejotinai yra viena didžiųjų jo ilgos karjeros kalbų. Jos tema iš pirmo žvilgsnio neturi nieko bendra su mūsų. „Apšvietos šventovėje“, Sorbonoje, kardinolas išdrįso paklausti apie krikščionybės tiesą: „Krikščionybė – tikroji religija?“ (*Glaube, Wahrheit, Toleranz. Das Christentum und Weltreligionen*. Freiburg 2003, 131–147).

Kaip skeptiškumo krikščionybės pretenzijos į tiesą atžvilgiu pavyzdį kardinolas įvardija evoliucijos teoriją, kuri atrodo padariusi mokymą apie sukūrimą atgyvenusį (ten pat, 132). Atrodo, jog visuotinis reliatyvizmas krikščioniškam tikėjimo mokymui apie Dievo sukūrimą, sumanytą ir panorėtą pasaulį tepalikę simbolinę reikšmę. Tačiau krikščionybė niekada nesitaikstė su tuo, kad yra tik *viena* greta kitų simbolinė niekada nepasiekiamos pasaulio prasmės išraiškų, taip sakant, mitas tarp kitų mitų, be jokios pretenzijos į tiesą. Krikščionybė laikė save protinga, o savo protingumo galią – prieinama visiems žmonėms.

„Metę žvilgsnį atgal, galime teigti, kad krikščionybės jėgą, leidusią jai tapti pasauline religija, sudarė proto, tikėjimo ir gyvenimo sintezė; būtent tokia sintezė apibendrintai išreiškiama žodžiais *religio vera*. Juo labiau primygtinai peršasi klausimas: kodėl ši sintezė šiandien nebeįtikinama? Kodėl šiandien apšvieta ir krikščionybė, priešingai, laikoma vienas kitam prieštaraujantiais, negana to, vienas kitą šalinančiais dalykais?“ (ten pat, 141).

Manau, kad tolesni kardinolo samprotavimai itin reikšmingi pirmiausia turint prieš akis Darwino jubiliejų (2009), nes jais nurodoma didelė dvasios istorijos sritis, kurioje vyksta šiandieniai debatai. Kardinolas Ratzingeris žydų ir krikščionių tikėjimą sukūrimu laiko didžiuliu apšvietos potencialu, išsilaisvinimu iš mito. Dievas – ne gamta, bet gamtos Kūrėjas. Kadangi gamta sukurta, ji kalba apie Kūrėją, per ją kalba Kūrėjas. Per kūrinių jis užkalbina žmogų, savo kūrinių, nubrėžia gaires, parodo, ką jis turėtų daryti. Naujaisiais laikais metafizinis pasaulio horizontas išblėsta. Josephas Ratzingeris evoliucijos teoriją laiko dalimi to dvasios istorijos sąjūdžio, trokštančio atšaukti „krikščioniškojo mąstymo padarytą fizikos ir metafizikos perskyrą“. „Visa vėl turi tapti fizika.“ „Kaip būdui, kuriuo būtų galima galiausiai metafizikos atsikratyti, „Dievo hipotezė“ padaryti nereikalingą ir suformuluoti griežtai mokslinį pasaulio aiškinimą, vis didesnis vaidmuo teko evoliucijos teorijai“ (ten pat, 143 ir t.).

Kardinolas jau 1985 m. Romos simpoziumo „Apie evoliucionizmą ir krikščionybę“ (Winheim 1986) proga yra atkreipęs dėmesį, jog šiandien evoliucija, „peržengiant jos gamtamokslinio turinio ribas, iškelta ligi mąstymo modelio, pretenduojančio paaiškinti visą tikrovę, ir taip yra tapusi savotiška pirmąja filosofija“ (ten pat, p. VII). Iš evoliucijos bendrosios schemos išvedama viskas, įskaitant pažinimą, etosą, religiją. Iš esmės siekiama „iš materijos kildinti visą tikrovę“ (ten pat, p. VIII).

Aiškinamojo modelio „evoliucijos“ pretenzijos į visuotinumą kontekste krikščioniškoji mintis apie Dievą turi atrodyti nemoksliška (Kalba Sorbonoje, ten pat, 144).

1985 m. simpoziume kardinolas Ratzingeris nedviprasmiškai konstatavo: „Jokiu būdu neturėtų kilti gamtamokslinio ir tikėjimo naujo ginčo, kurio šiame dialoge, tiesą sakant, ir nėra, regimybė“ (ten pat, p. VIII). Tikėjimui visiškai nėra sunku „leisti gamtamokslinei evoliucijos hipotezei ramiai rutuliotis pagal jos metodus“ (ten pat). Problema yra ne tikslus mokslinis darbas plėtojant evoliucijos teoriją, bet jos pavertimas filosofiniu aiškinimo modeliu, turint pretenziją į visuotinumą. Kardinolas priduria: „Tikrasis pokalbio lygmuo yra filosofinio mąstymo lygmuo: kai gamtamokslis virsta filosofija, būtent su filosofija ir reikia diskutuoti. Tikrai tada pokalbio frontai teisingi; tik tada išlieka aišku, kas turima galvoje, – racionalus filosofinis disputas, kuriuo siekiama dalykinio racionalaus pažinimo, o ne tikėjimo prieštaros protui“ (ten pat, p. VIII).

Panaši ir kalbos Sorbonoje išvada: „Kad ir kaip būtų, kito kelio negu per disputą dėl evoliucijos teorijos,

kaip pirmosios filosofijos galiojimo ribų, ir dėl pozityviųjų metodų, kaip mokslo bei racionalumo vienintelio būdo, nėra. Todėl šio disputo abi pusės turėtų imtis dalykiškai bei pasirengusios išsiklausyti – to iki šiol stokota“ (ten pat, 144).

Popiežius čia nurodo tai, kas viešuosiuose debatuose, matyt, dažniausiai išleidžiama iš akių: alternatyva yra ne kreacionizmas arba evoliucionizmas! Ir ne tikėjimas arba mokslas! Tai pirmiausia *filosofinis klausimas*, kokia gi griežtai kiekybinio gamtos mokslų metodo apimtis ir kokios jo ribos: tarp tikėjimo ir gamtamokslio būtina tarpininkaujanti instancija – filosofija. Jos reikia gamtamokslių metodų riboms ir jų galiojimo sričiai nubrėžti, ribų peržengimui atskleisti, susiaurintai proto sąvokai išplėsti. Gera gamtos filosofija gali padėti išvengti abiem pusėms šiandien grėsiančio fundamentalizmo – religinio ir mokslinio.

5. Pradžioje buvo Žodis

Tačiau ir filosofijos turi savo ribas, ypač kai kalbama apie galutinius dalykus. Popiežius Benediktas yra dažnai apie tai kalbėjęs. Sorbonos kalboje jis sako: „Galiausiai kalbama apie alternatyvą, kurios vien gamtamokliškai ir iš esmės filosofiškai išspręsti nebeįmanoma. Kalbama apie tai: ar protas ir tai, kas protinga, yra visų daiktų pradžia ir pagrindas, ar ne. Kalbama apie tai: ar tikrovė atsirado iš atsitiktinumo ir būtinybės <...>, taigi iš to, kas neprotinga, tad ar protas yra neprotingybės atsitiktinis pašalinis produktas ir neprotingybės vandenyne galiausiai bereikšmis, ar vis dėlto tiesa yra tai, kas sudaro pagrindinį krikščioniškojo tikėjimo ir jo filosofijos įsitikinimą: „*In principio erat Verbum*“ – visų daiktų pradžioje yra kūrybinga proto galia. Krikščioniškasis tikėjimas šiandien, kaip ir anuomet, yra proto ir to, kas protinga, prioritetas rinkimasis. Šio galutinio klausimo neįmanoma, kaip jau sakytą, išspręsti gamtamoksliniais argumentais, o ir filosofinis mąstymas čia atsiremia į savo ribas. Šia prasme pagrindinio krikščioniškojo pasirinkimo įrodyti galiausiai neįmanoma. Bet ar gali protas, pats savęs nepanaikindamas, atsisakyti teikti pirmenybę protingybei neprotingybės atžvilgiu, *Logos* pirmapradiškumo?“ (ten pat, 146).

Čia veikiausiai keliamas lemiamas klausimas. Josephas Ratzingeris įvairiomis progomis jį formuluodavo vis naujaip. Jo pareiškimų mūsų tema yra daug, ir čia galėjome pateikti tik kelis. Greta didelio sąvokų aiškumo, Josephui Ratzingeriui visada būdinga prie aptariamų klausimų artintis gyvenimiškai, egzistenciškai. Dėl glaudžios aukšto intelektualumo, gilaus pamaldumo ir didelio gyvenimiškumo sąsajos jo paskaitas, pranešimus ir pamokslus visada lydi sėkmė.

Negaliu užbaigti nenurodęs, koks yra Josepho Ratzingerio, popiežiaus Benedikto, pareiškimų evoliucijos ir sukūrimo tema būdingiausias momentas: *Logos*, kuris buvo pradžioje ir kuris visa remia bei daro protinga, neatsiejamas nuo meilės: „*Logos* mums pasirodė ne tik kaip visus daiktus grindžiantis matematinis protas, bet ir kaip kūrybingoji meilė, kuri tokia didelė, kad jis prisiima kentėti kartu su savo kūriniu.“ Šis *Logos* tapo žmogumi, ir jo prisikėlimas iš numirusių ilgoje gyvybės evoliucijos istorijoje buvo „didžiausia mutacija“ – taip šitai apibūdino popiežius Benediktas savo pirmajame Velykų pamoksle (2006 04 15). Šis *Logos* yra pati meilė, o jei šis *Logos* yra visko pradžioje ir bus visko pabaigoje, tai tuomet meilė yra giliausias visko pagrindas. Arba, pasak popiežiaus Benedikto: „Tikrasis protas yra meilė, o meilė yra tikrasis protas. Jų vienybė ir yra visos tikrovės pradas ir tikslas“ (Kalba Sorbonoje, ten pat, 147).

Benediktas XVI vadovavo Pelenų trečiadienio liturgijai

(KAP, KAI) Vasario 25 d. popiežius vadovavo Pelenų trečiadienio liturgijai ir pasakė homiliją ant Aventino kalvos esančioje Romos Šv. Sabinos bazilikoje. Atgailos procesijoje iš netoliese esančios benediktinų Šv. Anzelmo bažnyčios į dominikonų aptarnaujamą Šv. Sabinos baziliką ėjo Bažnyčios hierarchai, kunigai, vienuoliai benediktinai bei dominikonai, taip pat pasauliečiai. Popiežius pavadino Pelenų trečiadienį „liturginiais vartais, vedančiais į gavėnią“, ir trumpai aptarė liturginius skaitinius. Plačiausiai jis komentavo šv. Pauliaus laiško skaitinį, susiedamas jį su Tautų apaštalo jubiliejumi. Benediktas XVI priminė, kad, vykdydami Krikštu gautą pašaukimą ir siekdami pergalės dvasios ir kūno, gėrio ir blogio kovoje, turime „tris naudingas priemones: malda, išmalda ir pasninka“. Benediktas XVI ragino gavėnios laikotarpį paženklinti atsigrėžimu į Dievą, paprasta gyvensena, atgaila ir aktyvia artimo meile. Artimo meilę pirmiausia reikia rodyti vargšams ir stokojantiems. Paviršutiniškumą, savimeilę ir veidmainystę turi pakeisti širdies tiesumas. Pašventinusi pelenus, kardinolas Jozefas Tomko (Šv. Sabinos bazilika yra jam priskirta titulinė Romos bažnyčia) pirmiausia jų pabarstė popiežiui ant galvos.

Islamo žiniasklaida tyli apie tarpreliginį dialogą

(KAP, KAI) Popiežiškosios tarpreliginio dialogo tarybos pirmininkas kardinolas Jean-Louis Tauranas interviu Vatikano radijui komentavo vasario 25 d. pasibaigusį katalikų ir musulmonų bendros komisijos susitikimą. Pasak kardinolo, besitęsiantis katalikų dialogas su musulmo-

nais, deja, nesulaukia deramo dėmesio islamo kraštų žiniasklaidoje.

Po susitikimo paskelbtame komisijos baigiamajame komunikate pabrėžta būtinybė saugoti jaunimą nuo fanatizmo bei prievartos. Siekiant puoselėti „taikos kultūrą“ ypatinga atsakomybė tenka religijų dvasiniams vadovams. Taip pat pabrėžtas poreikis peržiūrėti mokyklinius vadovėlius, kad juose nebūtų įžeidžiamų kitų religijų tikinčiųjų jausmai. Dialogo konferencijoje svarstyti vyrų ir moterų žmogiškųjų teisių, sąžinės ir religijos laisvės klausimai. Kalbėta apie taikos ir pagarbos žmogaus teisėms ryšį. Kasmetiniame katalikų ir musulmonų dialogo komisijos susitikime katalikams atstovavo Popiežiškoji tarpreliginio dialogo taryba, o musulmonams – islamo Al-Azharo universiteto dialogo su monoteistinėmis religijomis nuolatinis komitetas.

Ekonominė krizė ir popiežiaus enciklika

(KAP, KAI) Vasario 26 d. per tradicinį susitikimą su Romos kunigais Benediktas XVI priminė, kad jau seniai rašo naują socialinę encikliką. Pasak popiežiaus, šis darbas nėra lengvas, nes reikalauja derinti dalykinę ekonomikos srities kompetenciją ir moralinį požiūrį. Kovo 5 d. *L'Osservatore Romano* komentare „Belaukiant socialinės enciklikos“ tvirtinama, kad laukiamo naujojo dokumento tezes galima išvelgti paskelbtoje Benedikto XVI žinioje Pasaulinės jaunimo dienos proga. Vatikano dienraštyje pabrėžiama, jog enciklikos įtemptai laukiama, tačiau drauge atkreipiamas dėmesys, kad popiežius nenori, jog ji būtų traktuojama kaip gelbėjimosi priemonė. Pasak komentaro, tarptautinė ekonomikos ir finansų krizė yra testas, leidžiantis patikrinti Benedikto XVI mokymo vertę. Dar iki pasirodant bankų ir ūkio griūties ženklams popiežius iškėlė du dalykus: meilę ir viltį, „žmogiškojo gyvenimo ir krikščioniškosios misijos centrą ypač dabarties epochoje“.

Tradiconalistų vyskupo atsiprašymas nepakankamas

(KAP, KAI) Vasario 27 d. Vatikano spaudos salės direktorius kun. Federico Lombardi SJ pareiškė, kad išvakarėse žinių agentūrų išplatintas Šv. Pijaus X brolijos vyskupo Richardo Williamsono pakartotinas „atsiprašymas“ yra nepakankamas. Jis neatitinka Vatikano keltų reikalavimų: visiškai ir nedviprasmiškai atsiriboti nuo ankstesnių teiginių apie Šoa. Kun. F. Lombardi taip pat atkreipė dėmesį, kad vysk. R. Williamsono laiškas nebuvo adresuotas nei popiežiui, nei Popiežiškajai komisijai *Ecclesia Dei*. Vasario 4 d. Vatikano valstybės sekretoriato notoje vyskupo R. Williamsono teiginiai, menkinantys holokausto reikšmę, išsakyti interviu Švedijos televizijai, buvo pavadinti „visiškai nepriimtinais“ ir pareikalauta viešai ir nedviprasmiškai juos atšaukti.

Kardinolas K. Lehmannas gina popiežių Benediktą XVI

(KAP, KAI) Mainco vyskupas kardinolas Karlas Lehmannas savo gavenios laiške akina katalikus vengti skubotų reakcijų vertinant polemiką dėl Šv. Pijaus X brolijos. Kardinolas ragina dėl šios prieštaros iš Bažnyčios išstojusius katalikus iš naujo apsvarstyti savo sprendimą ir sugrįžti į Bažnyčią. Buvęs Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas gina popiežių nuo jam adresuojamų kaltinimų. Pasak kardinolo Lehmanno, popiežius nėra „užsimaskavęs tradiconalistas“ ir slapta neremia lefebvristų. Absurdiška abejoti Benedikto XVI ištikimybe Vatikano II Susirinkimui, taip pat jo nuostata antisemitizmo ir holokausto klausimu. Kardinolas pabrėžė, kad įprastinėmis sąlygomis jis nėra linkęs ganytojiškojo laiško taikyti aktualiems dalykams aptarti. Šv. Pijaus X brolijos reakciją į ekskomunikos atšaukimą kardinolas įvertino kaip pasityčiojantį popiežiaus gesto atmetimą.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“